

Sivistyslautakunta
Esityslista

nro 4

Sivistyslautakunta

Kokouskutsu ja esityslista

Aika 22.04.2025 16:00 -

Paikka Kaupungintalo, kaupunginhallituksen sali

	Nimi	Tehtävä	Lisätieto
Kutsutut	Markkanen Marju	puheenjohtaja	
	Lientola Elisa	I varapuheenjohtaja	
	Tuomi Maarit	II varapuheenjohtaja	
	Virrankorpi Janne	jäsen	
	Pakkanen Lasse	jäsen	
	Kaasinen Hannu	jäsen	
	Vahter Merja	jäsen	
	Aaltonen Eveliina	jäsen	
	Rautapää Teresa	jäsen	
	Grönroos Rauno	jäsen	
	Putula Toni	kaupunginhallituksen edustaja	
	Granqvist Tiina	sivistysjohtaja, esittelijä	
	Jämsén Virve	opetus- ja kasvatustoiminnan johtaja, esittelijä	Asiantuntijaesittely klo 16.00-16.05: Oppimisen tuen kustannusvaikutukset
	Turunen Heikki	lukiojohtaja, esittelijä	
	Harju Mika	varhaiskasvatustoiminnan johtaja	
	Ylä-Sankola-Peltola Mari	rehtori	
	Kivilahti Jouni	nuorisotoiminnan johtaja	
	Päivä Katja	henkilöstön edustaja	
	Sinkkonen Eliel	nuorisovaltuuston edustaja	
	Uotila Risto	hallintopäällikkö, pöytäkirjanpitäjä	
	Arola Jouni	toimitilajohtaja	Asiantuntijaesittely klo. 16.05-16.35 Myllypohjan koulun väistötilat, sekä klo 16.35-16.50 Asemantaustan ja Ruoriniemen päiväkotien tilajärjestelyt

Sivistyslautakunta
Esityslista

nro 4

	Pirttilä Leena	rakennuttajapäällikkö	Asiantuntijaesittely klo 16.05-16.35, Myllypohjan koulun väistötilat
--	----------------	-----------------------	--

Lahti 17.4.2025

Sivistyslautakunnan puheenjohtaja

Käsiteltävät asiat

§	Otsikko	Sivu
38	Laillisuus ja päätösvaltaisuus	4
39	Pöytäkirjan tarkastajat	5
40	Lukiojohtajan viran auki julistaminen	6
41	Kuntalaisaloite: Ehyt koulupolku säilytettävä Kirkonkylässä	9
42	Kirkonkylän peruskoulun lakkauttaminen 1.8.2025 alkaen	14
43	Nuorisoyhdistysten vuosiavustukset 2025	23
44	Katsomusaineen 3. vuosiluokan toisen vuosiviikkotunnin opettaminen oppilaille yhteisenä oppiaineena	27
45	Muutokset ja täydennykset opetussuunnitelmaan: Arjen taidot - oppimiskokonaisuus ja valinnaisuus yläkoulussa	36
46	Muutokset Lahden perusopetuksen järjestämään käsityön ja viestintätaidon painotettuun opetukseen	47
47	Lahti oppimisympäristönä -oppimiskokonaisuuden päivitykset sekä täydennys ympäristökasvatusohjelmalla 1.8.2025 alkaen	50
48	Englanninkielisen opintopolun perustaminen Lahden peruspetukseen 1.8.2025 alkaen	55
49	Lukiokoulutuksen opetussuunnitelman muutos	60
50	Iltapäivätoiminta; toimintasuunnitelman hyväksyminen 23.4.2025 alkaen	63
51	Valtuustoaloite: Ultraprosessoidun ruoan poistaminen Lahden päiväkotien ja koulujen ruokailusta ja sen korvaaminen ravitsemuksellisesti laadukkaammilla vaihtoehtoilla	66
52	Tiedoksi merkittävät asiat	73
53	Muut asiat	74
54	Tiedoksi merkittävät asiat (salassa pidettävä)	75

Sivistyslautakunta
Esityslista

nro 4

Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 22.04.2025

38
Laillisuus ja päätösvaltaisuus

Puheenjohtaja toteaa kokouksen lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

Sivistyslautakunta
Esityslista
Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 22.04.2025

nro 4

39

Pöytäkirjan tarkastajat

Puheenjohtajan ehdotuksesta tämän pöytäkirjan tarkastajiksi valitaan jäsenet Rauno Grönroos ja Teresa Rautapää.

Sivistyslautakunta
Esityslista

nro 4

Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 22.04.2025

40
Lukiojohtajan viran auki julistaminen

1604/01.01.01.01/2025

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

sivistysjohtaja Tiina Granqvist, 050 383 6574

Päätös

Esittelijä

sivistysjohtaja Granqvist Tiina

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta päättää julistaa lukiojohtajan viran haettavaksi vakinaista täyttöö varten 1.9.2025 alkaen perusteluosassa mainituin valintakriteerein. Lisäksi sivistyslautakunta nimeää valintatyöryhmään oman edustajansa ja hänelle henkilökohtaisen varajäsenen, sivistysjohtajan, elinvoiman palvelualueen edustajan sekä opetus- ja kasvatusjohtajan.

Sivistyslautakunta tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta jo kokouksessa.

Sivistyslautakunta
Esityslista

nro 4

Perusteluosa

Lahden kaupungin hallintosäännön mukaan lautakunta päättää palveluyksikön esihenkilön valinnasta. Lahden kaupungin täyttölupaprosessin mukaan palveluyksiköiden esihenkilöiden täyttöluvista päättää kaupunginjohtaja. Hakumenettelyä ja valintaa varten sivistyslautakunta julistaa virat haettaviksi, päättää mahdolliset tarkemmat valintakriteerit, täyttämenettelyaikataulun ja nimeää edustajansa valintatyöryhmään.

Lukiojohtajan virka on tullut avoimeksi vakinaisen viranhaltijan irtisanouduttua tehtävästään ja se täytetään 1.9.2025 alkaen.

Lukiojohtaja vastaa lukio-opetuksen strategisesta suunnittelusta, pedagogisesta kehittämisestä sekä taloudellisesta ja hallinnollisesta johtamisesta. Tehtävässä edistetään toisen asteen koulutuksen yhteistyötä, vastataan opetussuunnitelmien ajanmukaisuudesta ja varmistetaan opiskelijoille laadukas oppimisympäristö. Lukiojohtaja johtaa lukiokoulutuksen opetus- ja tukihenkilöstöä.

Sivistyspalveluiden toimintasäännön 9 §:ssä palveluyksiköiden esimiesten kelpoisuusehdoiksi määritellään sovelutuva ylempi korkeakoulututkinto sekä alansa hyvä tuntemus. Lisäksi edellytetään rehtorin kelpoisuutta ja kokemusta lukio-opetuksen johtamisesta, vahvaa pedagogista osaamista ja tuntemusta lukiokoulutuksen kehittämisestä sekä erinomaisia yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja.

Valinnassa eduksi katsotaan kokemus talous- ja henkilöstöhallinnosta sekä strategisesta johtamisesta sekä kyky viedä läpi muutosprosesseja ja kehittää lukioiden toimintaa tulevaisuuden tarpeisiin.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Sivistyslautakunta
Esityslista

nro 4

Toimenpiteet

Tiedoksi valintatyöryhmän jäsenet

Sivistyslautakunta
Esityslista

nro 4

Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 22.04.2025

41

Kuntalaisaloite: Ehyt koulupolku säilytettävä Kirkonkylässä

988/00.01.01.03/2025

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

opetus- ja kasvatusjohtaja Virve Jämsén, puh 044 716 1328

Päätös

Esittelijä

opetus- ja kasvatusjohtaja Jämsén Virve

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta merkitsee kuntalaisaloitteeseen annetun vastauksen tiedoksi.

Perusteluosa

Kuntalaisaloite.fi-palvelussa on julkaistu 24.2.2025 seuraava kuntalaisaloite:

”Ehyt koulupolku säilytettävä Kirkonkylässä

Kirkonkylän koulun oppilaat ollaan siirtämässä luokka-asteittain toisiin kouluihin:

Rakokivenkouluun (vuosiluokat 1–4), Kartanon koulun Kankaantien toimipisteeseen (vuosiluokka 5) ja Kukkasen kouluun Nastopoliin (vuosiluokka 6).

Suunnitelma on oppilaiden kannalta hankala, ja suuri haaste myös oppilaat vastaanottaville kouluille. Kirkonkylän koulussa on tänä lukuvuonna 198 oppilasta, heistä 22 oppilaalle annetaan maahanmuuttajien valmistavaa opetusta (MAVA).

Lahden kaupungin oppilasennusteen mukaan Kirkonkylän koulu on Nastolan alueen kouluistaelinvoimaisin. Koulukohtaisissa oppilasennusteissa (2024–2040) oppilasmäärä vähenee Kirkonkylässä vain 14 oppilasta, kun muissa Nastolan alueen kouluissa oppilasmäärät vähenevät 31, 33 ja 59 oppilaan verran.

Tilakeskus on teettänyt koulurakennukselle kattavan kuntotutkimuksen syksyllä 2024. Mittaustulosten mukaan tarvetta koulun äkilliselle sulkemiselle ei ole.

Kuntalain mukaan oppilaalla on perusopetuksessa oikeus käydä hänelle tarkoitettua lähikoulua tai opetuspaikkaa. Lähikoululla tarkoitetaan kuntalaissa sitä paikkaa, johon oppilaiden matkatovat asutuksen, koulujen ja muiden opetuksen järjestämispaikkojen sijainti sekä liikenneyhteydethuomioon ottaen mahdollisimman turvallisia ja lyhyitä.

Lahden kaupungin Lasten ja nuorten palveluverkkosuunnitelmassa tavoitteena on lasten ja nuorten ehyt koulupolku. On kohtuutonta ja epätasa-arvoista, jos tavoite ei koske suunnitelman kohteena, liki 200 lasta.

Haluamme, että Kirkonkylän alueen lapset saavat pitää ehyen koulupolkunsa vuosiluokilla 1–6. Vaadimme, että Kirkonkylän koulun tulevaisuudesta päätettäessä käsitellään myös vaihtoehto, jossa koulun nykyiset vuosiluokat 1–6 säilyvät ennallaan. Ilmoittautuminen ensimmäiselleluokalle on avattava uudestaan, ja annettava mahdollisuus valita lapsen lähikoulu, kuten kuntalaki lapsen oikeuksista määrää.”

Kuntalaisaloitteeseen annettu vastaus

Lahden kaupungin lasten ja nuorten kasvun vastualueen palveluverkkotarkastelua ja -suunnittelua on toteutettu vuodesta 2021 alkaen jatkuvana prosessina. Palveluverkon muutostarpeita on tunnistettu ja ennakoitu kahden vuoden välein

saataviin oppilasennusteisiin peilaten ja vuosittain osana taloussuunnittelua ja investointiohjelmaa.

Kirkonkylän koulun kuntotutkimustulosten perusteella rakennus on tullut peruskorjausikään ja rakennuksessa esiintyy merkittävää korjaustarvetta. Koulun rakennuksen käyttöä ei kuntotutkimuksen sekä terveystalouden ja työterveyshuollon lausuntojen ja käytyjen vuoropuhelujen perusteella voida jatkaa kevätlukukauden 2026 jälkeen ilman mittavia korjaustoimenpiteitä tai korvaavien tilojen osoittamista Kirkonkylän koulun oppilaiden opetuksen järjestämiseen. Peruskorjaukselle tai uudisrakennuksen rakentamiselle ei kuitenkaan ole tarvetta tilatarpeen näkökulmasta. Nastolan alueen kokonaisoppilasmäärä on laskeva ja alueen oppilaat mahtuvat syksystä 2025 alkaen Rakokiven, Kartanon ja Kukkasen peruskouluihin. Näin ollen investointi Kirkonkylän kouluun ei ole välttämätön. Perusopetukselle kohdennetut talouden tasapainotusvaatteet edellyttävät priorisoimaan välttämättömiä käyttömenoja ja investointeja.

Kunta on velvollinen järjestämään sen alueella asuville oppivelvollisuusikäisille perusopetusta. Perusopetuslain mukaan kunta osoittaa alueella asuville oppivelvollisuusikäisille lähikoulun tai muun soveltuvan paikan, jossa opetus annetaan sellaisella kielellä, jolla kunta on velvollinen opetusta järjestämään. Lähikoululla ja muulla opetuksen järjestämispaikalla tarkoitetaan paikkaa, johon oppilaiden matkat ovat asutuksen, koulujen ja muiden opetuksen järjestämispaikkojen sijainti sekä liikenneyhteydet huomioon ottaen mahdollisimman turvallisia ja lyhyitä. Lähikoulu ei välttämättä tarkoita maantieteellisesti lähintä koulua tai opetuksen järjestämispaikkaa. Oppilaalla on oikeus perusopetuslain mukaiseen koulumatkaetuun kunnan osoittamaan lähikouluun tai muuhun opetuksen järjestämispaikkaan.

Kunta päättää siitä, millä tavoin ja mitä menettelyjä noudattaen opetuksen järjestämispaikat määrätään. Lahden perusopetuksen palveluverkosta päättää

sivistyslautakunta ja koulupaikat osoitetaan kaupungin oppilaaksiottoalueiden ja -periaatteiden mukaisesti.

Perusopetuksen 1.luokalle ei haeta tai ilmoittauduta, vaan opetuksen järjestäjä osoittaa oppilaille ensisijaisen koulupaikan, jonka huoltaja hyväksyy tai hylkää. Jos huoltaja hylkää opetuksen järjestäjän osoittaman ensisijaisen koulupaikan, hakee huoltaja lapselleen haluamastaan koulusta toissijaista koulupaikkaa. Mikäli koulussa, josta huoltaja on hakenut lapselleen toissijaista koulupaikkaa, on tilaa ja oppilaan opetus voidaan kyseisessä koulussa järjestää, saa oppilas toissijaisen koulupaikan. Huoltajat vastaavat koulumatkan mahdollisista kustannuksista toissijaiseen koulupaikkaan.

Syksyllä 2025 ensimmäisen luokan aloittavien oppilaiden ehyen koulupolun toteutumista on ennakoitu ohjaamalla syksyllä 2024 esioppilaat Rakokiven koulurakennuksessa toteutettavaan esiopetukseen. Tuolloin on myös tiedotettu, että koulupolku jatkuu yhtenäisenä Rakokiven koulussa. Oppilasennusteiden mukaan oppilaat tulevat mahtumaan Rakokiven kouluun.

Sivistyslautakunnalle on esitelty oppilasennusteiden ja palveluverkon tilannekatsaus 23.1.2025. Asiasta on pidetty avoin keskustelutilaisuus alueen asukkaille helmikuussa sekä vanhempainilta ja asukasinfo huhtikuun alussa. Kirkonkylän peruskoulun toiminnan tulevaisuuden vaihtoehtoista on järjestetty lausuntokierros ajalla 24.3.2025–9.4.2025. Yhtenä vaihtoehtona on esitetty kuntalaisaloitteessa vaadittu vaihtoehto koulun säilymisestä ennallaan. Eri vaihtoehtoista on tehty vaikutusten ennakoarviointi. Sivistyslautakunta käsittelee asiaa kokouksessaan 22.4.2025.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Sivistyslautakunta
Esityslista

nro 4

Toimenpiteet

-

Sivistyslautakunta
Esityslista

nro 4

Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 22.04.2025

42

Kirkonkylän peruskoulun lakkauttaminen 1.8.2025 alkaen

537/00.01.02.05/2025

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

palvelupäällikkö, Matti Saarela, 044 416 3336

Päätös

Esittelijä

opetus- ja kasvatusjohtaja Jämsén Virve

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta päättää lakkauttaa Kirkonkylän peruskoulun 1.8.2025 alkaen.

Perusteluosa

Vaikutusten ennakkoarviointi

Vaikutusten ennakkoarviointi on liitteenä. Arvioinnissa on huomioitu kuntalaisvaikutukset, organisaatiovaikutukset, ympäristövaikutukset, talousvaikutukset ja yhteys strategiaan kaikkien vaihtoehtojen osalta. Vaihtoehtoja on kolme: *vaihtoehto 0*, koulua ei lakkauteta, *vaihtoehto 1*, koulu lakkautetaan 31.7.2026, *vaihtoehto 2*, koulu lakkautetaan 31.7.2025.

Yleiset perustelut

Lahden kaupungin lasten ja nuorten kasvun vastualueen palveluverkkotarkastelua ja -suunnittelua on toteutettu vuodesta 2021 alkaen jatkuvana prosessina.

Palveluverkon muutostarpeita on tunnistettu ja ennakoitu kahden vuoden välein saataviin oppilasennusteisiin peilaten ja vuosittain osana taloussuunnittelua ja investointiohjelmaa.

Kunta on velvollinen järjestämään sen alueella asuville oppivelvollisuusikäisille perusopetusta. Perusopetuslain mukaan kunta osoittaa alueella asuville oppivelvollisuusikäisille lähikoulun tai muun soveltuvan paikan, jossa opetus annetaan sellaisella kielellä, jolla kunta on velvollinen opetusta järjestämään. Lähikoululla ja muulla opetuksen järjestämipaikalla tarkoitetaan paikkaa, johon oppilaiden matkat ovat asutuksen, koulujen ja muiden opetuksen järjestämipaikkojen sijainti sekä liikenneyhteydet huomioon ottaen mahdollisimman turvallisia ja lyhyitä. Lähikoulu ei välttämättä tarkoita maantieteellisesti lähintä koulua tai opetuksen järjestämipaikkaa. Oppilaalla on oikeus perusopetuslain mukaiseen koulumatkaetuun kunnan osoittamaan lähikouluun tai muuhun opetuksen järjestämipaikkaan.

Kunta päättää siitä, millä tavoin ja mitä menettelyjä noudattaen opetuksen järjestämipaikat määrätään. Lahden perusopetuksen palveluverkosta päättää sivistyslautakunta ja koulupaikat osoitetaan kaupungin oppilaaksiottoalueiden ja -periaatteiden mukaisesti.

Mikäli huoltaja ei ole tyytyväinen opetuksen järjestäjän osoittamaan ensisijaiseen koulupaikkaan, huoltaja voi hakea lapselleen haluamastaan koulusta toissijaista koulupaikkaa. Jos koulussa, josta huoltaja on hakenut lapselleen toissijaista koulupaikkaa, on tilaa ja oppilaan opetus voidaan kyseisessä koulussa järjestää, saa oppilas toissijaisen koulupaikan. Huoltajat vastaavat koulumatkan mahdollisista kustannuksista toissijaiseen koulupaikkaan.

Syksyllä 2025 ensimmäisen luokan aloittavien oppilaiden ehyen koulupolun toteutumista on ennakoitu ohjaamalla syksyllä 2024 esioppilaat Rakokiven koulurakennuksessa toteutettavaan esiopetukseen. Heidän koulupolkunsa jatkuu yhtenäisenä Rakokiven koulun 1. luokalla, mistä on tiedotettu jo syksyllä 2024. Ei ole tarkoituksenmukaista siirtää tulevia 1. luokkalaisia Kirkonkylän kouluun, jossa koulupolkuun tulee joka tapauksessa muutoksia joko koulun lakkautuksen tai väistötiloihin siirtymisen vuoksi.

Sivistyslautakunnalle on esitelty oppilasennusteiden ja palveluverkon tilannekatsaus 23.1.2025. Asiasta on pidetty avoin keskustelutilaisuus alueen asukkaille helmikuussa sekä vanhempainilta ja asukasinfo huhtikuun alussa. Kirkonkylän peruskoulun toiminnan tulevaisuuden vaihtoehtoista on järjestetty lausuntokierros ajalla 24.3.2025–9.4.2025.

Kuntotutkimukset ja päätelmä

Kirkonkylän koulun kuntotutkimustulosten perusteella rakennus on tullut peruskorjausikään ja rakennuksessa esiintyy merkittävää korjaustarvetta. Koulun rakennuksen käyttöä ei kuntotutkimuksen sekä terveystarkkailun ja työterveyshuollon lausuntojen ja käytyjen vuoropuhelujen perusteella voida jatkaa kevätlukukauden 2026 jälkeen ilman mittavia korjaustoimenpiteitä tai korvaavien tilojen osoittamista Kirkonkylän koulun oppilaiden opetuksen järjestämiseen.

Terveystarkkailun kanssa käytyjen vuoropuhelujen perusteella Kirkonkylän koulusta käytöstä joudutaan rajaamaan pois kuusi tilaa. Nämä tilat ovat luokkatiloja, iltapäivätoiminnan tila, kovien materiaalien käsityön (tekninen työ) opetustila ja liikuntasali. Näissä tiloissa terveyshaitta esiintyy tasolla todennäköinen. Käydyn vuoropuhelun seurauksena myös ruokalassa joudutaan rajamaan oleskelua vain ruokailun ajaksi, joka tarkoittaa noin 20 minuuttia päivässä.

Näiden toimien johdosta opetusta Kirkonkylän koulussa jouduttaisiin osittain toteuttamaan toisissa toimipisteissä opetussuunnitelman toteuttamiseksi lukuvuonna 2025–2026. Tämä tarkoittaa muun muassa kuljetuskustannuksia, jotka esitetty myöhemmin talousvaikutuksissa. *Opetuksen täysipainoinen järjestäminen syksystä 2025 alkaen ei ole mahdollista Kirkonkylän nykyisessä koulurakennuksessa.*

Peruskorjaukselle tai uudisrakennuksen rakentamiselle ei ole tarvetta tilatarpeen näkökulmasta. Nastolan alueen kokonaisoppilasmäärä on laskeva ja alueen oppilaat mahtuvat syksystä 2025 alkaen Rakokiven, Kartanon ja Kukkasen peruskouluihin. Näin ollen investointi Kirkonkylän kouluun ei ole välttämätön. Perusopetukselle kohdennetut talouden tasapainotusvaateet edellyttävät priorisoimaan välttämättömiä käyttömenoja ja investointeja.

Kannanotot ja lausunnot

Kirkonkylän koulun tulevaisuudesta oli lausuntopyyntö avoinna 24.3.–9.4.2025. Ennen lausuntopyyntöä kannanottoja oli saatu kuusi. Kannanottoja toimittivat alueen yrittäjät, kumppanuuspyödyt ja osallistavan budjetoinnin ideointivaihe. Lausuntopyyntöön lausuntoja ja kannanottoja saatiin kahdeksan, joita toimittivat vanhempaintoimikunnat, oppilaskunnan hallitukset ja yksityiset henkilöt. Kannanottoja ja lausuntoja saatiin yhteensä 14. Lausunnoissa otettiin kantaa kolmeen eri vaihtoehtoon: koulua ei lakkauteta, koulu lakkautetaan 1.8.2026 alkaen, koulu lakkautetaan 1.8.2025 alkaen.

Kaikissa saaduissa lausunnoissa toivottiin Kirkonkylän koulun jatkuvan myös tulevaisuudessa omana yksikkönään, viitattiin muun muassa nykyisen maailmantilanteen vaikutuksiin pakolaisten määrässä Nastolan alueella. Lausunnoissa todettiin muun muassa, että nopeilla muutoksilla on merkittäviä ja pitkäaikaisia vaikutuksia alueen asukkaisiin, erityisesti lapsiin ja nuoriin, alueen

elinvoimaan ja vetovoimaan. Lausunnoissa todettiin koulun lakkauttamisen lähettävän kielteisen viestin sekä nykyisille että uusille asukkaille. Peräänkuulutettiin asiassa harkittuja ja kauaskantoisia suunnitelmia, jotka ottavat koko itäisen alueen kouluverkon huomioon. Kumppanuuspöydän lausunnossa todettiin myös, että muuttunut valtion ja kuntien tilanne johtaa siihen, että ihmiset hakevat halvempia vuokra-asuntoja, joita Nastolassa on tarjolla. Kumppanuuspöytä otti kantaa siihen, että Kirkonkylän koulua ei lakkautettaisi 2025, vaan selvitettäisiin rauhassa tulevaisuutta.

Rakokiven koulun oppilaskunnan hallituksen enemmistö kannatti vaihtoehtoa 1 eli Kirkonkylän koulun lakkauttamista 31.7.2026. **Kirkonkylän koulun oppilaskunnan hallituksen** suurin huoli oli, että mahtuvatko oppilaat mihinkään kouluun tai tuleeko toisissa kouluissa ahdasta. Keskustelussa oli noussut kysymys, miksi halutaan rakentaa valtavia kouluja. Lisäksi oppilaskunnan hallitus oli huolissaan pitenevistä koulumatkoista. Esiin nousi myös halu siirtyä Kankaantien toimipisteeseen, koska se on lähempänä kotia kun Rakokiven koulu. Esiin nousi keskustelu stressistä muutoksen yhteydessä. Kirkonkylän koulun oppilaskunnanhallitus kannatti yksimielisesti koulun jatkumista. **Kartanon koulun oppilaskunnanhallitus** koki haastavaksi ottaa kantaa asiaan. Äänestyksessä eniten sai ääniä koulun jatkuminen ja toiseksi eniten ääniä 31.7.2025 lakkauttaminen.

Rakokiven päiväkodin vanhempaintoimikunta ei kannanotossaan ottanut kantaa vaihtoehtoihin. He olivat huolissaan tilojen ja piha-alueiden riittävydestä sekä tulevien ryhmien koosta. Toimikunta toivoi, että huomioon otetaan myös varhaiskasvatuksen toiminnot. Vanhempaintoimikuntien lausunnoissa todettiin, että vaihtoehto 2, jossa lakkautus astuisi voimaan jo 31.7.2025, tulee aikataulullisesti liian nopeasti ja oppilaiden hajauttaminen eri kouluihin ei tunnu järkevältä ratkaisulta. Rakokiven vanhempaintoimikunta toi lausunnossaan esiin huolensa muutoksen vaikutuksista lasten turvalliseen fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen kasvuun ja

hyvinvointiin. Päätöstä tehdessä pyydettiin ottamaan huomioon tilojen ja pihojen riittävyys. Lisäksi todettiin, että vaihtoehdon 2 toteutuessa tulee liian paljon muutoksia nopealla aikataululla lapsille ja perheille. Lausunnossa oltiin huolissaan myös laadukkaasta lapsivaikutusten arvioinnista. Vanhempaintoimikunta oli vaihtoehdon o kannalla, mutta mikäli sitä ei voida toteuttaa, tulee päätyä vaihtoehtoon 1.

Kirkonkylän koulun vanhempaintoimikunta toi lausunnossaan esille huolensa ennusteiden paikkansapitävyydestä sekä oppilaiden mahtumisesta alueen muihin kouluihin. Lukuja oli verrattu 2021 palveluverkkopäätöksessä olleisiin ennusteisiin. Lausunnossa otettiin kantaa myös ensi lukuvuoden 1. vuosiluokan oppilaiden sijoittumiseen Rakokiven kouluun ja vaadittiin itseoikaisua, että oppilaat sijoittuisivat Kirkonkylän koululle. Vaihtoehdoissa 1 ja 2 oltiin huolissaan myös alueen harrastusmahdollisuuksien poistumisesta. Kannanotossa painotettiin, että päätös koulun tulevaisuudesta voidaan tehdä vasta koko Nastolan alueen palveluverkon arvioinnin jälkeen.

Yksittäisen henkilön kannanotossa oli huoli erityislapsien suhteen tuen saannista ja koulunkäynnistä isommassa yksikössä. Huolta oli myös siitä, tuleeko tästä aidosti säästöjä vai hukkuvatko ne lasten haasteisiin. Koulumatkojen pidentyminen nousi huoleksi myös kannanotossa sekä oppilaiden mahtuminen toisiin kouluihin ja saman perheen lapsien sijoittuminen eri kouluihin. Lisäksi kannanotossa kyseenalaistettiin ennusteiden paikkansapitävyys.

Saavutettavuus

Kirkonkylän koulusta on tehty saavutettavuuskartta osana kestävän koululiikkumisen ohjelmaa. Kartassa on esitetty sinisellä reitit, jotka ovat mahdollisia liikkua kävellen viidessätoista minuutissa ja pyöräillen viidessä minuutissa. Oranssilla värillä on esitetty reitit, jotka ovat liikuttavissa kävellen

kolmessakymmenessä minuutissa ja pyöräillen kymmenessä minuutissa. Sekä Rakokiven että Kartanon koulut ovat liki saavutettavissa oranssin värin osoittamassa ajassa. Kartta liitteenä.

Taloudelliset vaikutukset

Vaihtoehto o, jossa Kirkonkylän koulua ei lakkauteta, nykyisen rakennuksen peruskorjauksen kustannukset ovat yli 10 M€. Vastaavan kokoisen uudisrakennuksen kustannukset ovat karkeasti arvioiden 15 M€. Väistötilojen kustannukset ovat vuositasolla 800 000 €–1,1 M€. Väistötilojen tarve investointiohjelmasta johtuen on noin 10 vuotta. Osa tiloista asetetaan käyttökieltoon syksystä 2025, mikä johtaa kuljetuskustannuksiin toisiin oppimisympäristöihin ainakin liikunnan ja käsityön oppituntien osalta, kustannukset kuljetuksesta ovat noin 500 €/ryhmä/kerta. Molempia aineita on kaksi tuntia viikossa. Jos jokainen ryhmä (5) vie liikuntatunnille kerran kuukaudessa toiseen kouluun tai esimerkiksi Pajulahteen, maksavat kuljetuskustannukset noin 2 500 €/kk, lisäksi tulee varata määrärahaa mahdollisiin tilavuokriin esimerkiksi Pajulahdesta. Mikäli ryhmät kuljetetaan kaksi kertaa kuukaudessa, niin kustannus on 5 000 €/kk. Jos molempiin oppiaineisiin kuljetetaan joka toinen viikko oppilaat oman koulun ulkopuolisiin tiloihin, maksaa se kuljetusten osalta 10 000 €/kk. Käsityön opetussuunnitelman toteuttaminen täysipainoisesti on mahdotonta ilman opetustilaa. Liikuntaa opiskellaan myös ulkoliikuntapaikoilla.

Henkilöstön rekryointitarpeesta aiheutuvat kustannukset ovat vuositasolla 240 000 €. Lisäksi siivouksesta aiheutuvat kustannukset ovat nykyisen rakennuksen osalta 4.4.2025 päivätyn hintaliitteen mukaan 80 500 €. Vuokrakustannukset nykyisestä koulurakennuksesta on 380 000 €/vuosi. Nämä lisäkustannukset on mahdollista välttää; Kirkonkylän koulun rakennuksen käyttö ei alueen kokonaisoppilasmäärän sekä tilatarpeen näkökulmasta ole välttämätöntä.

Vaihtoehdot 1 ja 2 eroavat toisistaan koulun lakkautuksen ja säästöjen toteutumisen ajankohdan osalta. Lukuvuonna 2025–2026 vuokratkustannukset ovat 380 000 €, henkilöstön rekrytoinnista johtuvat kustannukset 240 000 € vuodessa ja käyttökielossa olevien tilojen osalta kuljetuskustannukset on esitetty edellisessä kappaleessa. Vaihtoehdossa 1 siivouksesta aiheutuvat kustannukset ovat nykyisen rakennuksen osalta 4.4.2025 päivätyn hintaliitteen mukaan 80 500 €. Vaihtoehdossa 1 oppilaiden pidentyneestä koulumatkasta koituvat kustannukset ovat 11 000 € vuodessa. Vaihtoehdossa 2 edellä mainitut kustannukset toteutuvat säästöinä vuotta aiemmin vaihtoehtoon 1 verrattuna.

Ehdotus koulun lakkautuksesta 1.8.2025 alkaen koetaan ymmärrettävästi tapahtuvan nopealla aikataululla. Kuitenkin Kirkonkylän koulurakennuksen kunto, alueen oppilasennusteet sekä kaupungin taloustilanne huomioon ottaen on tarkoituksenmukaisinta lakkauttaa koulu 1.8.2025 alkaen. Perusopetuksella on valmius valmistella ja toteuttaa esitetty muutos siten, että Kirkonkylän koulun oppilaat voivat aloittaa koulunkäynnin suunnitellusti Nastolan alueen muissa kouluissa elokuussa 2025.

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimus

Toimenpiteet

Kirkonkylän koulu
Rakokiven koulu
Kartanon koulu
Kukkasen koulu

Liitteet

- 1 Lausuntopyyntö Kirkonkylän peruskoulun toiminnan lakkaaminen

Sivistyslautakunta
Esityslista

nro 4

- 2 Saavutettavuuskartta
- 3 Vaikutusten ennakkoarviointi Kirkonkylä

Sivistyslautakunta
Esityslista

nro 4

Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 22.04.2025

43 Nuorisoyhdistysten vuosiavustukset 2025

119/02.02.00.00/2025

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

nuorisotoimenjohtaja Jouni Kivilahti, p. 050 518 4492

Päätös

Esittelijä

opetus- ja kasvatusjohtaja Jämsén Virve

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta katsoo 19 nuorisoyhdistyksen vuosiavustushakemuksen asiakirjat riittäviksi. Lautakunta päättää myöntää yhdistyksille vuosiavustusta vuodelle 2025 liitteen mukaisesti siten, että nuorisoyhdistysten vuosiavustuksina jaetaan 72 800 euroa ja 7 200 euroa jää jaettavaksi projektiavustuksina.

Sivistyslautakunta valtuuttaa talouspalvelut laittamaan avustukset maksuun päätöksen mukaisesti. Avustukset maksetaan päätöksen saatua lainvoiman.

Perusteluosa

Sivistyslautakunnan johtosäännön päätösvaltamatriisin mukaan lautakunta päättää osaltaan toimialalle kuuluvien avustusten jakamisesta. Tätä varten lautakunta esittää vuosittain kaupungin talousarvioon määrärahan käytettäväksi paikallisten nuorisoyhdistysten ja nuorten itsensä muodostamien ryhmien tukemiseen. Avustusten jako tapahtuu sivistyslautakunnan 10.12.2019 vahvistaman sivistystoimialan avustussäännön mukaisesti.

Lautakunta voi myöntää vuosiavustuksia hakijalle,

- joka on paikallinen nuorisoyhdistys tai nuorten itsensä muodostama toimintaryhmä, jossa nuoret itse järjestävät toimintaa tai lahtelaisen yhdistyksen nuorisajaosto, jolla on oma hallinto ja kirjanpito
- joka on ilmoittanut vuosiavustuksen hakemisen yhteydessä tarvittavat tiedot ja on hyväksytty nuorisoyhdistysten järjestökortistoon
- jonka kokonaistoimijamäärästä 2/3 on alle 29-vuotiaita
- jonka avustettava toiminta kohdistuu lahtelaisiin lapsiin ja nuoriin.

Avustuksen tarkoituksenmukaisuutta ja määrää harkittaessa otetaan huomioon

- hakijan toiminnan tarkoitus, ajankohtaisuus, laatu ja laajuus
- avustuksen käyttösuunnitelma (toimintasuunnitelma ja talousarvio)
- avustuksen saamisen tarve
- hallintokulujen suhteellinen osuus hakijan kuluista
- hakijan valtiolta, kunnalta ja seurakunnalta saamat avustukset ja avustuslainat sekä niiden käyttö

- hakijan muualta saatavissa oleva tuki.

Em. perusteiden ohella arvioidaan myös hakijan yhteistyö nuorisopalveluiden kanssa. Lisäksi kiinnitetään huomiota hakijan harjoittaman toiminnan merkitykseen nuorisokasvatukseen, nuorten toimintamahdollisuuksien ja tasa-arvoisuuden kannalta.

Nuorisoyhdistysten vuosiavustusten hakemismahdollisuudesta tiedotettiin nuorisoyhdistyksille Etelä-Suomen Sanomissa julkaistulla ilmoituksella ja yhteistyötapaamisissa sekä sähköpostitse. Lisäksi tiedot vuosiavustusten hakemisesta löytyivät Internetistä osoitteesta www.lahti.fi.

Määräaikaan mennessä lautakunnalle on jätetty 19 vuosiavustushakemusta.

Lahden alueen partiolaiset ry hakee yhdellä yhteisellä hakemuksella kaikkien lahtelaisten lippukuntien avustukset ja myöntää avustukset lippukunnille. Vuonna 2024 avustusta saaneet lippukunnat ovat toimittaneet toimintakertomukset ja tilinpäätösasiakirjat Lahden alueen partiolaiset ry:lle.

Nuorisoyhdistysten avustusmääräraha jaetaan siten, että nuorisoyhdistysten vuosiavustuksina jaetaan 72 800 euroa ja 7 200 euroa jää jaettavaksi projektiavustuksina

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimus

Toimenpiteet

Ote: Vuosiavustusta hakeneet, laskutustiimi

Liitteet

4 Kopio_Liite Nuorisopalveluiden vuosiavustukset 2025

Sivistyslautakunta
Esityslista

nro 4

Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 22.04.2025

44

Katsomusaineen 3. vuosiluokan toisen vuosiviikkotunnin opettaminen oppilaille yhteisenä oppiaineena

965/12.00.01.00/2025

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

palvelupäällikkö Saresma Kirsikka, 044 4826409

Päätös

Esittelijä

opetus- ja kasvatusjohtaja Jämsén Virve

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta päättää hyväksyä kolmannen vuosiluokan katsomusaineiden toisen vuosiviikkotunnin opettamisen yhteneväisten tavoitteiden ja sisältöjen osalta kaikille oppilaille yhteisenä oppiaineena. Kolmannella luokalla katsomusainetta opiskellaan Lahdessa kaksi vuosiviikkotuntia. Katsomusaineen opetuksen järjestämisessä toinen oppitunti on jatkossakin erikseen opetettava, omaan uskontoon painottuva tunti ja toinen kaikille yhteinen, oman luokanopettajan opettama tunti.

Perusteluosa

Katsomusaineiden opetuksen nykytila Lahden perusopetuksessa

Opetuksen järjestäjä on velvollinen järjestämään sen uskonnonvapauslaissa (453/2003) tarkoitetun uskonnollisen yhdyskunnan mukaista uskonnon opetusta,

johon oppilaiden enemmistö kuuluu. Tähän opetukseen voivat osallistua huoltajan pyynnöstä myös muihin uskonnollisiin yhdyskuntiin kuuluvat tai niihin kuulumattomat oppilaat riippumatta siitä, onko elämäkatsomustiedon tai uskonnon eri oppimäärien opetusta tarjolla. Uskonnollisia yhdyskuntia ovat evankelis-luterilainen kirkko, ortodoksinen kirkkokunta sekä Suomessa rekisteröidyt uskonnolliset yhdyskunnat sekä eräät uskonnolliset yhdistykset, jotka on rinnastettu uskonnollisiin yhdyskuntiin.

Opetuksen järjestäjällä on velvollisuus jäljempänä kuvatulla tavalla opettaa myös muuta uskontoa tai elämäkatsomustietoa, jos niiden opetukseen osallistuvia oppilaita on yhteensä vähintään kolme opetuksen järjestäjän kouluissa. Käytännössä opetuksen järjestäjän oppilaiden enemmistö kuuluu pääsääntöisesti evankelis-luterilaiseen kirkkoon, jolloin kolmen oppilaan sääntöä sovelletaan uskonnonopetuksen osalta ortodoksiseen kirkkokuntaan kuuluviin ja elämäkatsomustiedon osalta uskonnollisiin yhdyskuntiin kuulumattomiin oppilaisiin. Tämän mukaan vähintään kolmelle ortodoksiseen kirkkokuntaan kuuluvalla oppilaalla, jotka eivät osallistu uskonnon opetukseen, järjestetään ortodoksisen uskonnon opetusta, ja kolmelle uskonnollisiin yhdyskuntiin kuulumattomalle oppilaalle, jotka eivät osallistu uskonnon opetukseen, opetetaan elämäkatsomustietoa. Muuhun uskonnonvapauslaissa tarkoitettuun uskonnolliseen yhdyskuntaan kuin evankelisluterilaiseen kirkkoon tai ortodoksiseen kirkkokuntaan kuuluville oppilaille, jotka eivät osallistu uskonnon opetukseen, järjestetään heidän oman uskontonsa opetusta, jos heidän huoltajansa sitä pyytävät ja mainittu kolmen oppilaan vähimmäismäärä täyttyy. Näin ollen Lahden perusopetuksessa opetetaan seuraavia katsomusaineita: evankelis-luterilainen ja ortodoksinen uskonto, islamin uskonto sekä elämäkatsomustieto.

Opetussuunnitelman perusteiden määrittämänä katsomusaineen oppimäärää opetetaan 1 tunti viikossa vuosiluokilla 1- 9, paitsi yhdellä vuosiluokalla paikallisesti

päätettävänä 2 vuosiviikkotuntia (yhteensä 10 vvt perusopetuksen aikana). Lahdessa kaksi vuosiviikkotuntia on kohdennettu kolmasluokkalaisten oppimäärään. Pienten lasten erottelu eri ryhmiin katsomusaineiden molemmilla oppitunneilla ei edistä yhteisen ymmärryksen luomista tilanteessa, jossa erillisten katsomusaineiden tunneilla käsitellään kaikille yhteisiä ihmisenä kasvamisen peruskysymyksiä, hyvän elämän edellytyksiä tai kaikkien lasten ryhmään kuulumisen tarpeita. Kolmannen luokan katsomusaineissa (evankelis-luterilainen, ortodoksinen ja islamin uskonto sekä elämäkatsomustieto) on kaikissa omat erilliset oppiainekohtaiset ja vuosiluokkakokonaisuuksittain muodostetut tavoitteet ja sisällöt, mutta niissä esiintyy myös jonkin verran samoja sisältöjä; näitä ovat esimerkiksi lapsen oikeuksiin tutustuminen, hyvän elämän tarkastelu, kaverisuhteiden ja vuorovaikutustaitojen harjoittelu. Jäljempänä esitellään yhteiset tavoitteet ja sisällöt tarkemmin.

Rehtoreista koostuvassa pedagogiikka- ja arviointiryhmässä on käyty kuluvan vuoden aikana palvelupäällikkö Kirsikka Saresman johdolla keskustelua nykyisen katsomusaineiden opettamisen tilanteesta ja käytännöistä kouluissa. Jossakin ryhmässä kolmasluokkalainen saattaa olla koulunsa ainoa ortodoksioppilas, ja on toisen oppitunnin ajan ollut perheen suostumuksesta oman luokkansa mukana opiskelemissa niillä tunneilla, joissa on ollut yhtenevät oppisisällöt. Toisaalta monen luokka-asteen oppilaista koostuvan katsomusaineen tunnilla (usein islam ja ortodoksiopetus) omaan ryhmään kuulumisen tunne tai erilaisuuden hyväksyminen ja erilaisten näkökulmien huomioon ottamisen kyky eivät aina vahvistu.

Erilaisten katsomusaineiden määrän lisääntyminen, opetuksen järjestäminen ja eri oppilasryhmien segregoituminen, ovat puhuttaneet myös valtakunnallisesti. Opetushallituksen asettama katsomusaineiden uudistamista koskeva kehittämisryhmä (2022- 2024) tuotti asettamispäätöksensä mukaisesti ehdotuksia katsomusaineiden opetuksen uudistamisesta perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa. Kehittämisryhmän loppuraportissa kuvataan nykytilannetta ja

tarkastellaan erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja keskeisiin ongelmiin, joita katsomusaineiden opetuksen järjestämisessä on havaittu.

Kehittämisyhmän tehtävänä oli linjata lyhyen ja pitkän aikavälin kehittämistoimenpiteitä sekä tehdä toteuttamisesitykset seuraavaa hallitusohjelmaa varten. Kehittämisyhmän tekemät esitykset ovat ehdotuksia, joiden pohjalta katsomusaineiden opetusta voidaan lähteä uudistamaan. Nykyiset Opetushallituksen antamat opetussuunnitelmien perusteet, jotka on laadittu erikseen uskonnon oppimääriin ja elämäkatsomustietoon, perustuvat voimassa olevaan lainsäädäntöön. Mikäli yhteen yhteiseen oppiaineeseen päädyttäisiin, yhteisen oppiaineen tulisi olla monitieteinen. Katsomusaineiden kehittämisyhmä pitää tärkeänä, että sen keskiössä olisivat etenkin laaja katsomuksiin liittyvä yleissivistys, eettinen ja ihmisoikeuksiin liittyvä osaaminen, kriittisen ajattelun taidot, dialogi- ja tunnetaidot sekä yksilön kasvua ja elämäkatsomuksen rakentumista tukeva osaaminen. Lainsäädännön näkökulmasta arvioitavaksi kuitenkin jää, missä määrin opetuksen tavoitteita ja sisältöjä voidaan opetussuunnitelmien perusteita laadittaessa yhdistää siten, että oikeus saada oman uskonnon tai elämäkatsomustiedon opetusta edelleen säilyy. Katsomusaineiden kehittämisyhmä ehdottaakin opetuskokeilua osittain integroidusta katsomusaineiden opetuksesta perusopetuksessa. Opetuskokeilussa mahdollinen yhteinen sisältö katsomusaineille voisi olla etiikka. Jo nykyisellään opetus voidaan järjestää osin yhteisenä: Eri aineiden opetusta voidaan säädösten estämättä antaa samalla tunnilla, mikäli opettaja on näihin kaikkiin aineisiin pätevä ja jokaisen oppilaan kohdalla noudatetaan hänelle kuuluvan aineen opetussuunnitelmaa tavoitteiden, sisältöjen ja arvioinnin osalta (Elämäkatsomustiedon opetus käytännössä, Opetushallitus).

Tämän kehittämisyhmän ehdotusten rohkaisemana, ja toisaalta pitkän ajan kuluessa tapahtuvien valtakunnallisten muutosten odottelun sijaan rehtoreiden tahtotila oli selvittää, löytyykö toisen, yhteisenä kaikille lapsille opetettavaan

kolmannen vuosiluokan tuntiin riittävästi yhteistä pohjaa ja perustetta. Toinen, oman uskontokunnan sisältöihin eriytyvä oppitunti turvaisi sen, että oppilas saa kattavasti oman katsomusaineensa sisältöjen mukaista opetusta.

Katsomusaineen kolmannen vuosiluokan tavoitteita ja sisältöjä tarkastelemaan asetettiin Lahden perusopetuksessa työryhmä (1.2.2025–31.5.2025). Työryhmän tehtävänä oli selvittää, onko katsomusaineen toinen tunti mahdollista opettaa kaikille luokan oppilaille yhteisenä sisältönä ja jos on, mitkä tavoitteet ja sisällöt yhteiselle katsomusaineen oppitunnille opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti voidaan asettaa.

Työryhmään nimettiin seuraavat henkilöt: rehtori Jukka Hautaniemi (pj), opetuksen suunnittelija Petra Larvus, kehittämiskoordinaattori Minna Ahonen, luokanopettaja Tytti Heikkinen, ortodoksiuskonnon aineenopettaja Heini Lahtinen, islam-katsomusaineen aineenopettaja Ali Mohsin sekä uskonnon aineenopettaja Mari Ruusuvuori (evankelis-luterilainen uskonto sekä elämänskatsomus). Työryhmä totesi, että sekä uskontojen että elämänskatsomustiedon oppiaineiden tehtävässä on opetussuunnitelmaan määritelty teemoja, joiden pohjalle yhteinen tunnin tuntikokonaisuus sisältöineen voidaan rakentaa.

Kaikissa uskonnoissa UE, UI, UO (vuosiluokilla 3–6) oppiaineen tehtävänä on ohjata

- käsittelemään lasten oikeuksia ja yksilön vastuuta omista teoista
- harjoittelemaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja,
- tukemaan oppilaita muodostamaan ja perustelemaan omia näkemyksiään,
- rohkaistamaan oppilaita ystävyyteen, myönteisen luokka- ja kouluyhteisön rakentamiseen sekä toimimaan syrjintää vastaan.

Elämänskatsomustiedossa (vuosiluokilla 3–6) oppiaineen tehtävänä on

- rohkaista ja tukea oppilaiden pyrkimystä rakentaa identiteettiään ja elämäkatsomustaan,
- tukea oppilaiden eettisen ajattelun taitojen ja kulttuurisen osaamisen kehittymistä sekä kykyä ilmaista omia näkemyksiään ja niiden perusteita,
- kehittää oppilaiden valmiuksia kasvaa itsenäiseksi, suvaitseväiseksi, vastuulliseksi ja arvostelukykyiseksi yhteisönsä jäseneksi.

Yhteisen katsomusaineen yhteiset teemat muodostuvat seuraavista kokonaisuuksista:

1. Tunne- ja vuorovaikutustaidot, yhteisön jäsenenä toimiminen sekä eettiset taidot ja dialogitaidot

Sisällöt: ryhmäytyminen ja draamatyöskentely, Kiva-koulutunnit (kiusaamisen vastaisen tiedon ja ymmärryksen kehittäminen) kiertotalous, yksilön valinnat ja globaali vastuu

Oppimateriaalina mm. KiVa- ja Mieli ry:n tunnekasvatusmateriaali, Lahden perusopetuksen oma draamakasvatuksen materiaali, JunnuYliopiston 3.luokan materiaalit soveltuvien osien

Tavoitteet ja sisältöalueet: uskonnon oppimäärät (UE, UI, UO): T9, T11, S3, Elämäkatsomustieto (ET): T1, S3, S4

Pohditaan käsitettä hyvä elämä ja sitä, mitä taitoja tarvitaan yhdessä elämiseen. Harjoitellaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja monin eri harjoittein. Pohditaan oppilaan elämästä nousevia eettisiä kysymyksiä, vahvistetaan oppilaan itsetuntoa ja myötäelämisen taitoa. Vahvistetaan positiivista luontosuhdetta ja harjoitellaan omien vastuullisten valintojen tekemistä.

2. Lapsen oikeudet

Sisällöt: Unicefin lasten oikeudet ja perusopetuslakiin kirjatut oppilaan oikeudet

Oppimateriaalina esim. YK:n lasten oikeuksien sopimuksen oppimateriaalit
Tavoitteet ja sisältöalueet: uskonnon oppimäärät (UE, UI UO): T9, S2,
Elämäkatsomustieto (ET): T9, S3,

Oppilas ymmärtää käsitteen ihmisoikeudet sekä tietää, mikä on YK:n ihmisoikeuksien julistus ja millaisia oikeuksia lapsilla on.

3. Uskontoa, kulttuuria ja katsomuksia koskeva tieto

Sisällöt: mahdollisuus tarkastella esimerkiksi kirkkoarkkitehtuuria ja siihen liittyvää symboliikkaa sekä kalenterivuoden juhlapäiviä ja niihin liittyviä erilaisia kulttuurisia tapoja

Tiedonhankintataidot, medialukutaidot

Tavoitteet ja sisältöalueet: uskonnon oppimäärät (UE, UI, UO): T5, T2, T6, S1, S2 Elämäkatsomustieto (ET): T6, S2, S4

Tutkitaan erilaisia elämäntapoja; juhlia ja erilaisia tapoja. Opitaan arvostaen suhtautumaan niihin sekä omassa että eri uskontojen kulttuureissa.

Uskontojen oppimäärät, jotka käsitellään katsomusaineen (UE, UO, UI) omalla oppitunnilla 3.–6.-vuosiluokilla:

Oppilas perehtyy oman opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä sen keskeisiin oppeihin. Oppilas tutustuu opiskeltavan

uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Oppilas perehtyy Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan. Oppilas tutustuu ikäkautensa mukaisesti juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin sekä niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa. (Kolmannelle luokalle kohdennetut tavoitteet Lahdessa: T1, T2, T5, T6, T9, T11).

Elämäkatsomustiedon oppimäärät, jotka käsitellään omalla oppitunnilla (3-6 luokat):

Keskeistä ET-opetuksessa on alkuluokilta lähtien ohjata oppilasta tutkimaan ja jäsentämään käsitystään maailmasta, suhdettaan itseensä, toisiin ihmisiin, luontoon ja ympäristöön sekä yhteiskuntaan. Tavoitteena on, että oppilas rakentaa omaa suhdettaan maailmaan ja itseensä, ei valmiitten katsomusten tai kulttuuristen mallien tarjoaminen tai valitseminen. Valtaosa opetusajasta tulee varata oppilaitten itsensä kokemien ongelmien ja kysymysten tutkimiseen, heitä kiinnostavien asioiden pohtimiseen. Opetussuunnitelman sisällöt tulee sovittaa oppilaitten esiin nostamiin teemoihin.

Oppiaineen arviointi

Katsomusaineen arvioinnissa noudatetaan yleisiä arvioinnin tavoiteperusteisuuden periaatteita. Oppiaineen sisältöjen mukaisesti arvioinnissa hyödynnetään keskustelevia ja yhteistyötaitoja edellyttäviä tapoja. Mikäli oppilaan toisen tunnin opettaa joku muu kuin luokanopettaja, todistusarviointi tehdään yhdessä.

Opettajan kelpoisuus opettaa yhteistä katsomusainetta

Opettajalla tulee olla kelpoisuus erikseen jokaisen opettamansa oppiaineen tai uskonnon oppimäärän opettamiseen riippumatta siitä, toteutetaanko opetusta

erikseen tai yhdessä (vrt. Asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 986/1998 sekä EOAK/3469/2016). Luokanopettaja on kelpoinen opettamaan vuosiluokilla 1-6 kaikkia niitä oppiaineita, joiden didaktiikkaan ja sisältöihin hän on saanut koulutuksen. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen, luokkayhteisön ohjaaminen yhdessä toimimiseen, oppilaiden eettisen ajattelun vahvistaminen, dialogissa kehittyminen sekä lapsen oikeuksien tutkiminen ja niiden merkityksen havaitsemiseen ohjaaminen lapsen arjessa on luokanopettajan tehtäväkuvaan olennaisesti kuuluva kasvatuksellinen kokonaisuus.

Kolmannella luokalla katsomusainetta opiskellaan Lahdessa kaksi vuosiviikkotuntia. Katsomusaineen opetuksen järjestämisessä toinen oppitunti olisi jatkossakin omaan uskontoon painottuva ja toinen kaikille yhteinen oman luokanopettajan opettama tunti. Luokanopettajan on mahdollista hyödyntää tuntia koko ryhmän yhteenkuuluvuutta lisäävillä sisällöillä, jotka kuuluvat yhtälailla uskontojen kuin elämänkatsomustiedon oppisisältöihin.

Yhteisen tunnin tavoitteena on luoda opettajille edellytyksiä oppilaiden yhdenvertaisuuden edistämiseen, yhteisöllisyyden ja hyvinvoinnin vahvistamiseen sekä segregaatoin ehkäisyyn. Yhteisenä opetettavan aineen tunneilla kolmasluokkalaisten oppilaan tunne- ja vuorovaikutustaidot kehittyvät, oppilas oppii ymmärtämään ja kunnioittamaan erilaisia näkemyksiä sekä kokee kuuluvansa yhdenvertaisena oppijana luokkatovereidensa joukkoon.

Toimenpide tukisi kaupungin strategiassa määriteltyä tavoitetta lasten ja nuorten terveellisten elintapojen, turvallisuuden ja osallisuuden kokemusten sekä koetun hyvinvoinnin paranemiseksi. Kolmasluokkaisille yhteisesti opetettava toisen katsomusaineen tunti edistäisi osaltaan tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden kokemista sekä paikalliseen opetussuunnitelmaan kirjattua tavoitetta siitä, että Lahdessa tunne- ja vuorovaikutustaitoja harjoitellaan ja vahvistetaan systemaattisesti, yhdessä.

Sivistyslautakunta
Esityslista

nro 4

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimus

Toimenpiteet

Tiedoksi perusopetus/ Piira Heli

Sivistyslautakunta
Esityslista

nro 4

Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 22.04.2025

45

Muutokset ja täydennykset opetussuunnitelmaan: Arjen taidot -oppimiskokonaisuus ja valinnaisuus yläkoulussa

236/12.00.01.00/2025

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

opetuksen suunnittelija Larvus Petra, 044 4820790

palvelupäällikkö Saresma Kirsikka, 044 4826409

Päätös

Esittelijä

opetus- ja kasvatusjohtaja Jämsén Virve

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta päättää hyväksyä Lahden perusopetuksen opetussuunnitelmaan lukuun 13 Valinnaisuus perusopetuksessa esityksen mukaisesti tehtävät muutokset ja täsmennykset sekä hyväksyy osaksi Lahden perusopetuksen opetussuunnitelmaa paikallisen Arjen taidot -oppiaineen, joka sijoitetaan Lahden perusopetuksen tuntijaossa seitsemännelle vuosiluokalle (yksi vuosiviikkotunti). Arjen taidot -oppiaineen opetus toteutetaan Lahden perusopetuksessa seitsemännellä vuosiluokalla tuntijaossa olevaa valtakunnallisen minimin ylittävää Lahti-tuntia hyödyntämällä.

Lisäksi sivistyslautakunta hyväksyy taide- ja taitoaineiden valinnaisten tuntien osalta esitetyn tuntijakomuutoksen ja päättää siirtää kahdeksannelta vuosiluokalta yhden vuosiviikkotunnin taide- ja taitoaineen valinnaisaineelle varattuja tunteja

seitsemännelle luokalle. Seitsemännelle luokalle siirrettävä taide- ja taitoaineen valinnainen tunti osoitetaan käsityöhön. Koulut, joissa järjestetään taide- ja taitoaineen painotettua opetusta, voivat poiketa painotetussa opetuksessa opiskelevien oppilaiden kohdalla tästä ja osoittaa taide- ja taitoaineen valinnaisen tunnin painotetun oppiaineen opetukseen.

Perusteluosa

Perusopetuksen aikana oppilas opiskelee kaikille yhteisiä oppiaineita, valinnaisia oppiaineita sekä mahdollisesti opetuksen järjestäjän paikallisesti määrittämiä oppiaineita. Valtioneuvoston asetuksessa (VNA 111/2023) määritellään vähimmäismäärä vuosiviikkotunteja niin yhteisille oppiaineille kuin myös taide- ja taitoaineiden valinnaisille tunneille, valinnaisena aineena opetettaville aineille sekä vieraiden kielten vapaaehtoisille ja valinnaisille oppimäärille. Lahden perusopetuksen tuntijakoon on sijoitettu kaksi valtakunnallisen vähimmäistuntimäärän ylittävää Lahti-tuntia, jotka ovat tämänhetkessä tuntijaossa sijoitettu viidennelle ja seitsemännelle vuosiluokalle valinnaisaineisiin. Sen lisäksi valinnaista A2-kieltä opiskelevat oppilaat saavat kielivalinnan perusteella kahdeksan vuosiviikkotuntia enemmän opetusta kuin oppilaat, jotka opiskelevat vain kaikille yhteisiä aineita. (Liite 1, Lahden perusopetuksen tuntijako, sivla 23.1.2025 §8.)

Lahden perusopetuksessa kaikki oppilaat opiskelevat valinnaisia aineita vuosiluokilla 4–9 sekä taide- ja taitoaineiden valinnaisia tunteja vuosiluokilla 3–9 opetuksen järjestäjän osittain osoittamalla tavalla. Kaikille yhteisten valinnaisainetuntien lisäksi Lahdessa oppilas voi halutessaan hakea painotettuun opetukseen joko kolmannelle tai seitsemännelle vuosiluokalle tai oppilas voi valita valinnaisen vieraan kielen kolmannelta vuosiluokalla. Painotetun opetuksen järjestämiseen voidaan

hyödyntää perusopetuksen valinnaisainetunteja, millä on vaikutusta painotetussa opetuksessa opiskelevien oppilaiden muihin valinnaisainevalintoihin.

Sivistyslautakunnalle esitetään hyväksyttäväksi seuraavat jäljempänä erikseen selvitettävien kokonaisuuksien muutokset:

1. kaupunkitasoisen valinnaisainetarjonnan yksinkertaistamista siten, että lukuisat erinimiset valinnaisainekokonaisuudet ryhmitellään opetettavien oppiaineiden alle
2. Arjen taidot -oppimiskokonaisuus kaikille 7. luokkalaisille oppilaille yhteisesti opetettavana oppimiskokonaisuutena opetuksen järjestäjän paikallisesti määrittelemänä oppiaineena
3. yhden kahdeksannella vuosiluokalla opetettavan valinnaisen tunnin siirtämistä seitsemännelle vuosiluokalle.

Valinnaisainetarjonnan yksinkertaistaminen Lahden paikallisessa opetussuunnitelmassa

Perusopetuksen valinnaisten opintojen yhteisenä tehtävänä on syventää oppimista, laajentaa opintoja ja vahvistaa jatko-opintovalmiuksia. Valinnaiset opinnot tarjoavat oppilaille mahdollisuuden kehittää osaamistaan kiinnostuksensa mukaan.

Valinnaisuus tukee opiskelumotivaatiota ja kartuttaa valintojen tekemisen taitoja.

Opetushallituksen ohjeistuksen mukaisesti valinnaisaine tulee olla oppilaan valittavissa. Valtioneuvoston asetuksessa määritellyssä tuntijaossa on vuosiluokilla 1–9 varattu yhdeksän vuosiviikkotuntia opetusaikaa valinnaisille aineille.

Valinnaisena aineena voidaan tarjota syventäviä ja soveltavia oppilaalle valinnaisia oppimääriä. Valinnaisten aineiden tulee edistää perusopetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Lahden perusopetuksessa valinnaisaineille varatut vuosiviikkotunnit on sijoitettu paikalliseen tuntijakoon seuraavasti: neljännellä, viidennellä ja kuudennella luokalla oppilailla on mahdollisuus valita valinnaisaineita

yksi vuosiviikkotunti lukuvuodessa, kahdeksannella ja yhdeksännellä luokalla oppilas voi valita valinnaisaineita kolme vuosiviikkotuntia lukuvuodessa. Näiden lisäksi Lahdessa sekä viidennelle että seitsemännelle luokalle on osoitettu yksi ylimääräinen valinnaisainetunti (ns. Lahti-tunti).

Opetuksen järjestäjä päättää, mitä valinnaisia aineita tarjotaan, ja mikä on kunkin valinnaisen aineen nimi, laajuus sekä vuosiluokat, joilla valinnaista ainetta tarjotaan. Lisäksi opetuksen järjestäjä päättää, mitkä ovat kunkin valinnaisen aineen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain sekä oppimisympäristöihin, työtapoihin, tukeen ja ohjaukseen liittyvät mahdolliset erityispiirteet. Jokainen valinnainen aine muodostaa itsenäisen oppimäärän, joka siten myös arvioidaan omana oppiaineenaan. (OPH, <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/valinnaisten-aineiden-arviointi>)

Nykyinen Lahden perusopetuksen opetussuunnitelma otettiin käyttöön elokuussa 2016. Uudistuksen yhteydessä laadittiin kaupunkitasoinen valinnaisainetarjonta vuosiluokille 7–9, minkä seurauksena paikalliseen opetussuunnitelmaan kirjattiin yli 160 valinnaisainetta. (Liite 2 Yläkoulun valinnaisaineet Lahden perusopetuksen opetussuunnitelmassa 1.8.2025 alkaen, taulukko Nykytilanne.) Runsaalla valinnaisainetarjonnalla haluttiin vastata lahtelaisten koulujen erilaisiin tarpeisiin, minkä vuoksi kaupunkitasoiseen opetussuunnitelmaan kirjattiin myös sellaisia valinnaisaineita, jotka olivat aidosti vain tiettyjen koulujen valinnaisainetarjottimella oppilaiden valittavissa.

Lähtökohtaisesti koulut toteuttavat ja suunnittelevat valinnaisaineiden tavoitteet ja sisällöt itsenäisinä kokonaisuuksina, joihin voidaan mahdollisuuksien mukaan sitoa tavoitteita yhdestä tai useasta oppiaineesta sekä laaja-alaisen osaamisen tavoitteista. Nykyinen kaupunkitasoinen valinnaisainetarjonta ei enää vastaa koulujen tarpeisiin, minkä takia sivistyslautakunnalle ehdotetaan

valinnaisainetarjonnan yksinkertaistamista. (Liite 2, Yläkoulun valinnaisaineet Lahden perusopetuksen opetussuunnitelmassa 1.8.2025 alkaen, taulukko 1.8.2025 alkaen.) Muutoksella mahdollistetaan jokaiselle koululle paremmat edellytykset laatia omaa koulua paremmin palveleva opetussuunnitelman tavoitteisiin perustuva valinnaisainetarjotin. Jatkossa koulut tarjoavat oppilaille Lahden perusopetuksen opetussuunnitelman mukaisia valinnaisaineita vuosiluokilla 8 ja 9, mutta valinnaisaineiden tavoitteet ja sisällöt kuvataan yksityiskohtaisemmin koulun omassa lukuvuosisuunnitelmassa.

Sivistyslautakunnalle tehtävä muutosehdotus pohjaa Lahdessa tehtyyn opetussuunnitelman laajempaan tarkasteluun osana toiminnanmuutosta, joka liittyy myös tulevaan palvelualustaan, DigiOneen. Muutoksen tavoitteena on saada opetussuunnitelma nykyistä paremmin opettajien työkaluksi sekä näkyviin oppilaille ja huoltajille osana koulun arkea. Tehtävän muutoksen myötä koulujen tarjoamille valinnaisaineille on mahdollista aiempaa helpommin DigiOnen prosessissa määrittää tavoitteet kaupungin opetussuunnitelmasta ja tarkentaa niitä koulujen määrittämässä opetustarjonnassa.

Arjen taidot- kaikille 7. luokkalaisille oppilaille yhteisesti opetettava oppimiskokonaisuus opetuksen järjestäjän paikallisesti määrittelemänä oppiaineena

Lahden opetussuunnitelman paikallisessa lisäyksessä on todettu, että koulujen toimintakulttuurin kehittämisen keskiössä ovat arvostava vuorovaikutus, osallisuus, yhteistyö, laaja-alainen osaaminen sekä oppimiskokonaisuudet. Lisäksi opetussuunnitelman paikallisessa lisäyksessä todetaan myös, että aikuisen esimerkki ohjaa oppilaita arvostavaan vuorovaikutukseen ja yhdessä toimimiseen. Kouluissa kiinnitetään huomiota arjen kohtaamiseen ja vuorovaikutustilanteisiin. Tunne- ja vuorovaikutustaitoja harjoitellaan ja vahvistetaan säännöllisesti

esimerkiksi luokkatunneilla. 5.- ja 7. -luokkien oppilaita ohjataan tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistumisessa systemaattisesti kouluille laaditun sisältökokonaisuuden mukaisesti.

Lahdessa opettajien tunne- ja vuorovaikutustaitojen ohjaamisen kehittämistä on määrätietoisesti edistetty. Nykyisiä 7.-luokan luokanvalvoja on koulutettu syyslukukaudella 2024 tunne- ja vuorovaikutustaitojen ohjaamisen vahvistamiseksi. Koulutuksia jatketaan seuraavan kahden lukuvuoden ajan siten, että kaikki yläkoulussa opettavat aineenopettajat ovat kolmen vuoden kuluttua saaneet koulutuksen. Kyseisen koulutuksen järjestäminen on toteutettu hankerahoituksella. Myös kaikki nykyiset 5.-luokan luokanopettajat ovat saaneet täydennyskoulutusta syksyllä 2024 tunnetaito- ja vuorovaikutteisten harjoitteiden ohjaamisessa. Tavoitteena on kouluttaa kaikki alakoulujen opettajat seuraavien vuosien aikana. Luokanopettajien koulutukset järjestetään sisäisenä koulutuksena, kouluttajana toimii draamapedagogi.

Luokanopettajat opettavat pääsääntöisesti suurimman osan luokkansa oppiaineista ja voivat ohjata tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistamista eri oppituntien puitteissa sekä erikseen nimetyillä luokkatunneilla. Yläkouluun ja aineenopettajajärjestelmään siirryttäessä tunne- ja vuorovaikutustaitojen sisältöjä on käsitelty pääosin terveystiedon oppiaineen tunneilla ja osin erillisellä 7.-luokan ns. Lahti-tunnilla. Paikallisen opetussuunnitelman mukaan 7.-luokalle kohdennettuna valinnaisaineena opetettu tunti on ollut tunne- ja vuorovaikutustaitojen sekä tieto- ja viestintätekniikan osaamisen vahvistamiseen osoitettu oppiaine. Tunnin opettaja ei ole useinkaan ollut oma luokanvalvoja, ja oppiaineen sisällöt sekä painotukset ovat vaihdelleet. Tämän lisäksi painotettua opetusta antavat koulut ovat osoittaneet kyseisen tunnin painotetun opetuksen järjestämiseen. Ongelma, joka tilanteesta on seurannut: oppilaat eivät ole saaneet yhdenvertaista paikallisen opetussuunnitelman tarkoittamaa opetusta.

Opetushallituksesta saamamme ohjeistuksen perusteella tätä menettelytapaa ei voida enää jatkaa.

Samaan aikaan oppilaille tehtyjen hyvinvointikyselyjen tulokset kertovat, että oppilaiden kokemus välittävistä aikuisista yläkouluissa on vähentynyt ja kiusaamiseen puuttumattomuuden kokemus lisääntynyt. Pitkäaikaisseurantaan tekevässä kansallisessa arviointitutkimuksessa todetaan, että 9.luokkalaisten osaaminen on laskenut ja asenteet muuttuneet kielteisemmiksi (Valtakunnallinen arviointitutkimus REAL). Opettajia huolettavat koulupoissaolojen ja koulusta kokonaan poisjäämisen lisääntyminen. Koetaan ryhmään kuulumattomuuden tunnetta ja koulunkäynnin mielekkyys on heikentynyt (Koululäsnäolon vahvistaminen Päijät-Hämeessä - hanke).

Todetut ilmiöt ja haasteet ovat valtakunnallisia, jopa globaaleja. Opetus- ja kulttuuriministeriö on asettanut peruskoulun tulevaisuustyöryhmän, jonka tavoitteena selvittää, mikä on se tulevaisuuden koulu, joka mahdollistaa nuorten merkityksellisen elämän ja tukee oppimisen mahdollisuuksia nopeasti muuttuvassa maailmassa. Ydinosaamiseksi on kirjattu luku- ja kirjoitustaito, matemaattiset taidot ja elämäntaitotaidot. Maailman segregoitua korostuu *oppimisen merkityksellisyys oppijalle, oppilaiden hyvinvointi ja yhteisöllisyyden kokemus*. Myös nuorisotutkimusten tuloksissa yhteys elämään tyytyväisyyden ja ryhmään kuulumisen tunteen välillä korreloi vahvasti.

Vastataksemme tunnistettuihin haasteisiin, keskeiseen jokaisen oppilaan ryhmään kuulumisen tarpeeseen ja koulutyön mielekkyyteen, osoitamme elokuusta 2025 alkaen tämän 7.-luokan Lahti-tunnin kaikille oppilaille yhteiseksi "Arjen taidot" -oppiaineeksi, jota ohjaa oman ryhmän luokanvalvoja. Arjen taidot -oppiaineen toteutus edellyttää Lahden perusopetuksen tuntijakoon kohdennetun ylimääräisen oppitunnin (1 vuosiviikkotunti) säilyttämistä verrattuna valtakunnalliseen minimituntijakoon. Arjen taidot -oppiaineen toteutus ei siis lisää kustannuksia,

mutta estää yhden vuosiviikkotunnin leikkauksen ja siten vähentää säästöpotentiaalia (noin 127 000 euroa/vuosi) opetuksesta. Kaikille oppilaille yhteisen oppisisällön vaikuttavuuden arvioidaan olevan niin merkittävä, että taloudellinen resurssointi on tarkoituksenmukaista toteuttaa.

Perusopetuslain 11§ antaa opetuksen järjestäjälle mahdollisuuden määrätä jokin paikallinen oppiaine kaikille oppilaille pakolliseksi. Tällöin oppimäärä tulee kuvata paikallisessa opetussuunnitelmassa (oppimäärän nimi, laajuus, oppimäärän tehtävä, tavoitteet ja keskeiset sisällöt). Edelleen paikallisesti määritellylle, kaikille yhteiselle oppiaineelle tulee osoittaa lukujärjestyksessä paikka ja määrätä opettaja tai opettajat.

Tämän oppimiskokonaisuuden tavoitteita, sisältöjen täsmentämistä ja tuntuunmittelmia laatimaan perustettiin Lahdessa 1.2.2025 laaja-alainen työryhmä, jonka kokoonpanoon kuuluu rehtoreita, aineenopettajia, oppilaan ohjaajia, koulunuorisotyöntekijöitä, draamapedagogi sekä ankkuripoliisi, ehkäisevän mielenterveys- ja päihdetyön koordinaattori ja aluekoordinaattori. Työryhmä on päätenyt seuraavaan kaikille seitsemäsluokkalaisille yhteiseen oppimiskokonaisuuteen.

Arjen taidot, 1 vvt, oppimäärän tehtävä

Arjen taidot -oppitunneilla vahvistetaan kouluun ja ryhmään kuulumisen tunnetta sekä syvennetään arjen ja elämäntaitojen merkitystä niin yksilö-, yhteisö- kuin yhteiskuntatasolla. Vahvistetaan oppilaan yritteliäisyyttä ja osallisuuden kokemusta yhteiskunnassa. Oppilas tietää ja ymmärtää, mitkä ovat oppivelvollisen oikeudet ja velvollisuudet. Oppilaan tunne-, turva- ja vuorovaikutustaidot vahvistuvat. Oppilaan tieto- ja viestintätekniset taidot kehittyvät. Samalla tutustutaan työelämässä tarvittaviin taitoihin ja oppilasta ohjataan vastuulliseen työntekoon.

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- T1 Oppia toimimaan vastuullisesti ja turvallisesti erilaisissa toimintaympäristöissä
- T2 Ymmärtää yksilön merkitys osana omaa ryhmää, kouluyhteisöä ja yhteiskuntaa.
- T3 Saada valmiuksia, jotka edistävät yritteliäisyyttä ja myönteistä asennetta työtä kohtaan
- T4 Vahvistaa rakentavan vuorovaikutuksen ja ryhmässä toimimisen taitoja
- T5 Vahvistaa oppilaan itsetuntemusta ja tunnetaitoja

Arjen taidot oppimiskokonaisuuden sisällöt jakautuvat seuraavasti:

- Tunne- ja vuorovaikutustaidot (12h)
- Kiusaamisenvastaisuus, turvataidot sekä tasa-arvo ja yhdenvertaisuus (6h)
- Tieto- ja viestintäteknologia sekä digiturvataidot (6h)
- Luokan yhteistyötaidot (6h)
- Oma työ/ Yrittäjyys (4h)
- Laillisuus- ja päihdekasvatus (4h)

Oppiaineen opettaja ja arviointi:

- Arjen taidot- oppiainetta opettaa kokonaisuuteen perehdytetty luokanvalvoja.
- Oppiaineen luonteen vuoksi aine arvioidaan asteikolla hyväksytty/ hylätty.

Kahdeksannella vuosiluokalla opetettavan yhden valinnaisen tunnin siirtäminen seitsemännelle vuosiluokalle

Jotta edellä kuvatut ja sivistyslautakunnalle ehdotetut muutokset ja täsmennykset on mahdollista toteuttaa, ehdotetaan sivistyslautakunnalle, että se tekee muutoksen myös taide- ja taitoaineiden valinnaisten tuntien tuntijakoon (Liite 3: Lahden perusopetuksen tuntijako 1.8.2025 alkaen). Taide- ja taitoaineiden vähimmäistuntimäärien lisäksi perusopetuksen oppimäärään kuuluu jokaiselle oppilaalle valinnaisia tunteja kuvataiteen, kotitalouden, käsityön, liikunnan ja

musiikin opetukseen vuosiluokille 1–9: kuusi vuosiviikkotuntia on osoitettu vuosiluokille 1–6 ja viisi vuosiviikkotuntia vuosiluokille 7–9. Opetuksen järjestäjä voi osoittaa taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit suoraan edellä mainittuihin taide- ja taitoaineisiin joko kokonaan tai osittain. Tällä hetkellä Lahden perusopetuksessa taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit on jaettu vuosiluokilla 1–6 opetuksenjärjestäjän osoittamalla tavalla suoraan taide- ja taitoaineiden kesken (Liite 1: Lahden perusopetuksen tuntijako sivla 23.1.2025 §8), vuosiluokilla 8–9 oppilaalla on mahdollisuus valita viisi vuosiviikkotuntia taide- ja taitoaineiden valinnaisainetunteja.

Kun Lahden perusopetuksen opetussuunnitelmaa ja siihen pohjaavaa toimintakulttuuria tarkastellaan kokonaisuutena, ehdotetaan sivistyslautakunnalle yhden taide- ja taitoaineen valinnaisen tunnin siirtämistä kahdeksannelta vuosiluokalta seitsemännelle luokalle elokuusta 2025 alkaen. Siirtämällä yksi taide- ja taitoaineen valinnainen tunti seitsemännelle vuosiluokalle, mahdollistetaan taide- ja taitoainetta painotusaineena opiskeleville yksi vuosiviikkotunti lisää opetusta painotetussa aineessa. Aiemmin painotettua opetusta tarjoavat koulut ovat voineet hyödyntää seitsemännelle vuosiluokalle osoitetun Lahti-tunnin painotusaineen opettamiseen, mikä ei ole enää mahdollista paikallisen, kaikille seitsemäsluokkalaisille yhteisen Arjen taidot -oppiaineen myötä. Seitsemännelle vuosiluokalle siirrettävä taide- ja taitoaineen valinnainen osoitetaan muutoin käsityön opetukseen. (Liite 3, Lahden perusopetuksen tuntijako 1.8.2025 alkaen.)

Tässä esityksessä sivistyslautakunnalle ehdotettujen muutosten perusteella Lahden perusopetuksen opetussuunnitelmaan tehdään tarvittavat tekstikorjaukset sekä täsmennetään lukua 13 tarpeellisin osin.

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimus

Sivistyslautakunta
Esityslista

nro 4

Toimenpiteet

Tiedoksi perusopetus

Peruskoulut

Liitteet

- 5 Liite 1_Lahden perusopetuksen tuntijako lv 2025 - 2026 sivla 23.1.2025 §8
- 6 Kopio_Liite 2_Yläkoulun valinnaisaineet Lahden perusopetuksen opetussuunnitelmassa
1.8.2025 alkaen
- 7 Liite 3_ Lahden perusopetuksen tuntijako 1.8.2025 alkaen

Sivistyslautakunta
Esityslista

nro 4

Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 22.04.2025

46

Muutokset Lahden perusopetuksen järjestämään käsityön ja viestintätaidon painotettuun opetukseen

236/12.00.01.00/2025

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

opetuksen suunnittelija Larvus Petra, 044 4820790

palvelupäällikkö Saresma Kirsikka, 044 4926409

Päätös

Esittelijä

opetus- ja kasvatusjohtaja Jämsén Virve

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta päättää hyväksyä Lahden perusopetuksen opetussuunnitelmaan tehtävät muutokset koskien painotetun opetuksen järjestämistä esityksen mukaisesti. Ahtialan peruskoulun viestintätaidon sekä Lähteen koulun käsityön painotetun opetuksen järjestämisestä luovutaan eikä uusia ryhmiä perusteta elokuusta 2025 alkaen.

Perusteluosa

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaan (POPS 2014, 6.8.6.) kouluilla on mahdollisuus painottaa jotakin oppiainetta tai oppiainekokonaisuutta. Lahden perusopetuksessa painotettua opetusta toteutetaan kuvataiteessa (Kärpäsén peruskoulu), käsityössä (Lähteen peruskoulu), liikunnassa (Jalkarannan,

Mukkulan ja Salpausselän peruskoulut), luonnontieteissä ja matematiikassa (Länsiharjun ja Salpausselän peruskoulut), musiikissa (Lotilan ja Tiirismaan peruskoulut) sekä viestintätaidossa (Ahtialan peruskoulu). Painotettuun opetukseen haetaan ja oppilaat valitaan soveltuvuuskokeella. Lahdessa painotettuun opetukseen voi hakea kolmannelle luokalle tai seitsemännelle luokalle. Kun oppilas on valittu painotettuun opetukseen, on hänen mahdollista jatkaa sitä aina perusopetuksen loppuun saakka. Painotettuun opetukseen valitut oppilaat otetaan kouluun toissijaisella oppilaaksiottopäätöksellä eikä heille näin ollen myönnetä kuljetusetuutta.

Painotetussa opetuksessa opiskelevat oppilaat saavat painotetussa oppiaineessa laajemman tuntimäärän kuin mitä Valtioneuvoston asetuksessa (VNA 111/2023) määritelty vähimmäisvuosiviikkotuntimäärä on, mikä on mahdollista taide- ja taitoaineiden valinnaisainetunteja hyödyntämällä, osoittamalla valinnaisaineille varattuja tunteja painotetun opetuksen järjestämiseen tai toteuttaa painotettua opetusta asettamalla yhteisen oppiaineen tavoitteet korkeammiksi kuin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetetut tavoitteet (POPS 2014, 6.8.6.). Koska painotetun opetuksen toteuttamiseen on mahdollista käyttää taide- ja taitoaineiden valinnaisia tunteja sekä Valtioneuvoston asetuksessa valinnaisaineille osoitettuja vuosiviikkotunteja, ei painotetussa opetuksessa opiskelevilla oppilailla ole yhtä paljon mahdollisuuksia muihin valinnaisainevalintoihin kuin oppilaalla, joka ei opiskele painotetussa opetuksessa.

Lahden perusopetuksessa painotettuun opetukseen haetaan 2. ja 6. luokan syksyllä. Ennen hakemista huoltajille järjestetään verkkoinfotilaisuudet kaikista painotetun opetuksen vaihtoehdoista ja sen lisäksi kaikille 2. ja 6. luokan oppilaiden huoltajille lähetetään Wilma-viestillä tietoa hakemisesta sekä linkki vuosittain koottavaan painotetun opetuksen oppaaseen (Liite 1). Markkinoinnista huolimatta hakijamäärät painotettuun opetukseen ovat viime lukuvuosina vähentyneet, mikä on näkynyt ennen kaikkea Ahtialan peruskoulun viestintätaidon sekä Lähteen peruskoulun

käsityön painotettuun opetukseen hakeneiden määrissä sekä perustettujen opetusryhmien määrissä. Edelliseen kuuteen vuoteen Ahtialan peruskouluun ei ole voitu muodostaa 7. luokalta alkavaa viestintätaidon painotetun opetuksen ryhmää, koska minimiryhmäkoko (12 oppilasta) ei ole saavutettu. Edellisen kymmenen vuoden aikana Lähteen peruskoululla käsityön painotettuun opetukseen on muodostunut opetusryhmä vain muutaman kerran.

Henkilöstövaikutukset:

Painotettua käsityötä on Lähteen koulussa opettanut koulun käsityön aineenopettaja muiden oppituntiensa ohessa. Koska ryhmiä ei ole muodostunut, ei muutoksella ole merkittäviä vaikutuksia opettajan työmäärään. Ahtialan koulussa ei tällä hetkellä ole viestintätaidon opettajaa, joten em. painotusten lakkauttamisella ei ole henkilöstö- eikä talousvaikutuksia. Perustuen viime vuosien hakijamääriin sekä niin käsityön kuin viestintätaidon heikentyneeseen vetovoimaan sivistyslautakunnalle ehdotetaan, että Lahden perusopetuksessa luovutaan sekä käsityön että viestintätaidon painotetun opetuksen järjestämisestä 1.8.2025 alkaen.

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimus

Toimenpiteet

Tiedoksi Ahtialan koulu, Lähteen koulu

Piira Heli

Larvus Petra

Liitteet

8 Lahti_painotetun opetuksen opas 2025

Sivistyslautakunta
Esityslista

nro 4

Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 22.04.2025

47

Lahti oppimisympäristönä -oppimiskokonaisuuden päivitykset sekä täydennys
ympäristökasvatusohjelmalla 1.8.2025 alkaen

236/12.00.01.00/2025

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

opetuksen suunnittelija Larvus Petra, 044 4820790

palvelupäällikkö Saresma Kirsikka, 044 4826409

Päätös

Esittelijä

opetus- ja kasvatusjohtaja Jämsén Virve

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta päättää hyväksyä ympäristökasvatusohjelman yhdeksi Lahden perusopetuksen opetussuunnitelman täydentäväksi ohjelmaksi elokuusta 2025 alkaen. Ympäristökasvatusohjelma yhdessä Lahden kulttuuriohjelman, Lahden JunnuYliopiston tiedekasvatuspolun, yrittäjyyskasvatusohjelman sekä Lahden perusopetuksessa toteutettavan systemaattisen draamakasvatuksen kanssa muodostaa Lahti oppimisympäristönä -kokonaisuuden. Lahdessa oppimisympäristönä on koko kaupunki ja se tukee perusopetuksen opetussuunnitelmaa eri oppiaineissa sekä osana laaja-alaista osaamista ja monialaisia oppimiskokonaisuuksia.

Perusteluosa

Lahti oppimisympäristönä -kokonaisuus tarjoaa kaikille peruskoululaisille yhdenvertaisia mahdollisuuksia tutustua omaan kotikaupunkiinsa ja sen mahdollisuuksiin osana koulupäivää. Kun oppimisympäristönä on koko kaupunki, tuetaan perusopetuksen opetussuunnitelman toteutumista eri oppiaineissa sekä osana laaja-alaista osaamista ja monialaisia oppimiskokonaisuuksia. Kaikille yhteisellä, paikallista opetussuunnitelmaa täydentävällä kokonaisuudella edistetään yhdenvertaisuutta koko kaupungissa. Perusopetuksessa toteutettava oppimiskokonaisuus mahdollistuu yhteistyössä ja koordinoitusti koulun ulkopuolisten, kaupungissa vaikuttavien asiantuntijoiden ja toimijoiden kanssa.

Lahti oppimisympäristönä -kokonaisuus kokoaa yhdeksi kokonaisuudeksi Lahden perusopetuksessa jo käytössä olevat opetussuunnitelmaa täydentävät ohjelmat ja suunnitelmat:

- Kulttuuriohjelma lukuvuodesta 2009–2010 alkaen
- Draamakasvatus lukuvuodesta 2015–2016 alkaen
- Yrittäjyyskasvatus
- Yrityskylä alakoulu lukuvuodesta 2016–2017 alkaen
- Yhdeksäsluokkalaisten päivä Yrityskylässä ja Tiedeluokka SOLU:ssa lukuvuodesta 2018–2019 alkaen
- Lahden kaupungin yrittäjyyskasvatussuunnitelma lukuvuodesta 2020–2021 alkaen
- Lahden JunnuYliopiston tiedekasvatuspolku lukuvuodesta 2021–2022 alkaen

”Lahti oppimisympäristönä on monimuotoinen ja tarjoaa paljon mahdollisuuksia. Ympäristökasvatusohjelma tarjoaa samat mahdollisuudet kaikille lapsille.”
(20.2.2025, Lahti oppimisympäristönä työpaja rehtoreille.)

Yllä olevien ohjelmien ja suunnitelmien rinnalle sivistyslautakunnalle esitetään lukuvuonna 2024–2025 valmistellun perusopetuksen ympäristökasvatusohjelman liittämistä osaksi tätä kokonaisuutta 1.8.2025 alkaen. Ympäristökasvatusohjelma on suunniteltu ympäristökehityksen projektipäällikön vetämässä työryhmässä, jossa jäseninä on ollut niin aine- kuin luokanopettajiakin sekä perusopetuksen pedagogiikan palvelupäällikkö ja opetuksen suunnittelija.

Ympäristökasvatusohjelman sisältöjen suunnittelussa oppilaita on osallistettu työryhmän opettajajäsenten oppilailleen teettämillä kyselyillä. Rehtoreille keväällä 2025 järjestetyssä Lahti oppimisympäristönä -työpajassa valmisteilla ollut ympäristökasvatusohjelmaa esiteltiin ja rehtoreilta kerättiin näkemyksiä siihen liittyen.

Lahti oppimisympäristönä -kokonaisuudessa jokaiselle vuosiluokalle on kohdennettu opetussuunnitelma huomioiden sisältöjä eri ohjelmista ja suunnitelmista. (Liite 1, Lahti oppimisympäristönä -kokonaisuus.)

- Kulttuuriohjelman avulla Lahden kaupungin peruskoululaiset perehtyvät kaupungin kulttuurikohteisiin opettajan johdolla. Kulttuuriohjelman tavoitteena on yhteistyössä kulttuurilaitosten (Lahden museot, Sinfonia Lahti, Lahden kaupunginkirjasto, Lahden kaupunginteatteri, Lahden Nuorisoteatteri sekä Taidetestaajat) kanssa taata jokaiselle oppilaalle mahdollisuus tutustua omaan kaupunkiin ja sen kulttuuritarjontaan. Tämä edistää kulttuurin ja taiteen tasa-arvoista saavutettavuutta.
- Draama on toiminnallinen, vuorovaikutuksellinen ja elämyksellinen työtap, jossa opitaan sekä draamatyöskentelyä että taitoja draaman avulla. Vuorovaikutus- ja ilmaisutaitojen lisäksi harjaantuvat mm. itsesäätely, toiminnanohjauksen ja ajattelun taidot. Draaman avulla voidaan kehittää tunnetaitoja, vastuunottamista omasta toiminnasta sekä rakentaa luokkaan turvallinen, tunneilmastoltaan myönteinen ilmapiiri.

- Lahden JunnuYliopiston tiedekasvatuspolku tuo uusia ideoita ja toimintatapoja kouluarkeen. Tavoitteena on taata jokaiselle Lahden kaupungin lapselle ja nuorelle mahdollisuus tutustua tieteeseen ja tutkimukseen. Tiedekasvatuspolku toteutetaan yhteistyössä Lahden kaupungin, Helsingin yliopiston, LAB-ammattikorkeakoulun, LUT-yliopiston sekä Päijät-Hämeen LUMA-keskuksen kanssa varhaiskasvatuksesta lukiokoulutukseen ulottuva tiedekasvatuspolku. Toimintaa koordinoi Lahden Yliopistokampus.
- Ympäristökasvatusohjelman sisällöt vuosiluokilla liittyvät kestäväään elämäntapaan ja luontosuhteen edistämiseen. Ohjelmassa toteutetaan retkiä merkittäviin paikallisiin luontokohteisiin ja ohjataan hyödyntämään luontoa oppimisympäristönä. Ohjelma tarjoaa elämyksellisiä oppimiskokonaisuuksia kiertotalouden, kestävään ravitsemuksen ja kestävään liikkumisen teemoissa yhteistyössä paikallisten yhteistyökumppaneiden kanssa. Ohjelma vahvistaa oppilaiden paikallistuntemusta ja ohjaa oppilaita aktiivisiksi ympäristökaupungin toimijoiksi.
- Yrittäjyyskasvatusta toteutetaan Nuorten NYT -palveluita (mm. Yrityskylä), materiaaleja ja oppimiskokonaisuuksia hyödyntämällä sekä kummiyritystoiminnalla yhdessä elinkinoelämän ja alueen yritysten kanssa. Yrittäjyyskasvatus kehittää oman elämän hallintaa ja yrittäjyyden taitoja. Yrittäjyyskasvatuksen avulla opitaan monipuolisesti laaja-alaisen osaamisen taitoja. Jokainen oppilas on omassa elämässään aktiivinen toimija. Yrittäjämäinen toimintatapa edistää yhdessä tekemistä ja yhteistä oppimista.

Lahden perusopetuksen Lahti oppimisympäristönä -kokonaisuus vastaa Lahden kaupungin strategiaan kärkeä tavoitteisiin. Suomen johtava ympäristökaupunki on kestävästi elinvoimainen (mm. ympäristökasvatus,

yrittäjyyskasvatus), kestävästi hyvinvoiva (mm. draamakasvatus, kulttuurikasvatus, ympäristökasvatus,) ja kestävästi uudistuva (mm. tiedekasvatus). Strategian mukaan Lahti on innostava ja palveleva kaupunki, joka tunnetaan uudistuvasta ja kokeilevasta toiminnastaan ja jossa jokaisella on mahdollisuus osallistua. Perusopetuksessa tätä tavoitetta tuetaan ja edistetään kaikkia peruskoululaisia koskevalla ja heitä yhdenvertaisesti kohtelevalla kokonaisuudella. Lisäksi Lahti haluaa tarjota kiinnostavan toimintaympäristön kuntalaisille ja Lahdesta kiinnostuneille. Lahti oppimisympäristönä -kokonaisuudella Lahtea ja siellä olevia mahdollisuuksia tehdään tutuksi perusopetuksen aikana lahtelaisille tulevaisuudentekijöille opetussuunnitelman mahdollistamissa raameissa. (Liite 2, Lahti oppimisympäristönä -kokonaisuus_sisällöt)

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimus

Toimenpiteet

Tiedoksi Piira Heli

Taru Suutari

Petra Larvus

Liitteet

- 9 Liite 1_Lahti oppimisympäristönä kokonaisuus
- 10 Liite 2_ Lahti oppimisympäristönä_sisältöjen kuvaukset

Sivistyslautakunta
Esityslista

nro 4

Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 22.04.2025

48

Englanninkielisen opintopolun perustaminen Lahden peruspetukseen 1.8.2025 alkaen

1759/12.00.01.08/2025

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

rehtori Virsunen Jussi, Tiirismaan koulu, 044 4831511

opetus- ja kasvatusjohtaja Jämsén Virve

Päätös

Esittelijä

opetus- ja kasvatusjohtaja Jämsén Virve

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta päättää perustaa englanninkielisen opintopolun vuosiluokille 1-9
Tiirismaan peruskoulun yhteyteen 1.8.205 alkaen.

Perusteluosa

Tarvelähtöisyys, vetovoimatekijät ja yhteys kaupungin strategiaan

Lahden kaupungin strategian Kestävästi elinvoimainen -painopistealueella todetaan, että kasvamme kehittyvänä yliopistokaupunkina ja tuemme yritysten kasvua laajalla korkeakoulujen, oppilaitosten ja yritysten yhteistyöllä.

Ratkaisemme työllisyydenhoidon haasteet ja houkuttelemme alueelle osaavaa työvoimaa. Osaava Lahti -kärkihankkeen tavoitteena on kehittää Lahtea innostavana, ainutlaatuisena ja innovatiivisena opiskelukaupunkina. Lisäksi

kaupunki haluaa kehittää yritysysteistyötä ja luoda parempia edellytyksiä yrittämiselle.

Tällä hetkellä Lahti kansainvälistyy niin yritysten kuin yliopisto- ja korkeakoulutuksen ansiosta. Tämä kehitys luo myös tarpeita palvelutoiminnan kehittämiseksi. Yhä enemmän Lahteen syntyy työpaikkoja, joihin tarvitaan myös kansainvälisiä osaajia.

Osaavien työntekijöiden saamiseksi ja pitovoiman varmistamiseksi on tärkeää, että Lahteen muuttavat henkilöt voivat tulla Suomeen perheensä kanssa. Tämä mahdollistaa myös osaajien jäämisen Suomeen. Perheiden mukana tulemisen kriittisenä tekijänä nähdään mahdollisuus jatkaa koulunkäyntiä ja opiskelua Suomessa. Englanninkielisen koulutuksen ja erityisesti englanninkielisen perusopetuksen kysyntä onkin ollut jatkuvassa kasvussa. Tällä hetkellä perusopetusikäinen lapsi sijoittuu valmistavaan opetukseen, jossa opetetaan tehostetusti suomen kieltä noin vuoden ajan. Suomeen tulevat perheet ovat kokeneet ratkaisun huonona. Tämä on johtanut siihen, että usein perhe jää lähtömaahan, eikä työntekijä jää pitkäaikaisesti Suomeen.

Lahti ei tarjoa tällä hetkellä englanninkielistä perusopetusta. Lukiossa on mahdollista opiskella IB-linjalla. Yliopistot ja korkeakoulut tarjoavat tänä päivänä laajat mahdollisuudet englanninkielisiin jatko-opintoihin. Perusopetukseen perustettava englanninkielinen linja loisi yhtenäisen englanninkielisen opintopolun Lahteen.

Englanninkielisen opintopolun perustamisen myötä Tiirismaan peruskoulussa käynnistyy syksyllä 2025 englanninkielinen linja, englanninkieliset luokat, jotka tarjoavat opetusta englannin kielellä kansainvälisille perheille, jotka asuvat joko

pysyvästi tai tilapäisesti Lahdessa. Opetus alkaa heti vuosiluokilla 1–9 pääosin yhdysluokkaopetuksena.

Oppilaat saavat tiedot, taidot ja kielelliset valmiudet jatkaa opintojaan tulevaisuudessa englannin kielellä, joko kansainväliseen ylioppilastutkintoon (International Baccalaureate Diploma Programme, IBDP) tai suomenkieliseen tai englanninkieliseen toisen asteen koulutukseen. Lahden englanninkielinen linja liittyy osaksi englanninkielisten koulujen verkostoa toiminnan ja pääsykokeiden kehittämiseksi sekä muun yhteistyön varmistamiseksi.

Tämän hetken arvion mukaan syksyllä 2025 englanninkielisellä linjalla oppilaita olisi 5–10. Vastaavalla oppilasmäärällä perustettiin aikanaan Lahden ruotsinkielinen koulu, jossa oppilaita kuluvana lukuvuotena on yli 120.

Oppilaaksioton ja opetuksen järjestämisen periaatteet

Oppilas voi hakea englanninkieliseen perusopetukseen, jos hänen kotipaikkansa on Lahti. Mikäli oppilas on muuttamassa Lahteen, niin hänet voidaan huomioida tulevan lahtelaisena pääsykoevaiheessa. Oppilaspaikan saavat kuitenkin vain lahtelaiset hakijat. Mikäli lapsi muuttaa pois Lahdesta, hänen opiskeluoikeutensa loppuu englanninkielisessä perusopetuksessa kuluva lukuvuoden lopussa. Osallistuakseen pääsykokeeseen, oppilaan äidinkielen tulee olla englanti tai hän on opiskellut aikaisemmin englanninkielisessä perusopetuksessa. Oppilas voi hakea vain Suomen perusopetuksen mukaiselle, ikänsä määrittävälle luokkatasolle.

Englanninkielisellä linjalla noudatetaan suomalaista perusopetuksen opetussuunnitelmaa kuitenkin siten, että oppilaat opiskelevat myös suomen kieltä tehostetusti. Jatkossa on mahdollista ottaa opinto-ohjelmaan mukaan IB-sisältöjä eri oppiaineissa. Opetussuunnitelman pohjana ovat valtakunnalliset perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet ja opetuskielenä on englanti.

Tiirismaalla oppilaat opiskelevat ensimmäiseltä luokalta alkaen suomea sekä painotettuna A1-kielenä englantia. Kuudennelta luokalta alkaen kaikki opiskelevat B1-kielenä ruotsin kieltä. Lisäksi on mahdollista opiskella valinnaisena A2-kieltä. Muut oppiaineet opiskellaan englannin kielellä.

Taloudelliset vaikutukset

Lahden kaupunki on päättänyt kohdentaa vuonna 2025 strategian kärkihankkeiden toimenpiteiden edistämiseen varatuista määrärahoista englanninkielisen opintopolun toiminnan käynnistämiseen 40 000 euroa. Tällä varauksella toiminta saadaan käynnistettyä. Ensimmäisessä vaiheessa palkataan yksi natiivitasen opettaja. Tarvittaessa koululla on mahdollisuus hyödyntää toiminnassa myös laajamittaisen kaksikielisen opetuksen opettajia. Tältä osin kustannukset jäävät maltillisiksi. Jatkossa kustannukset kasvavat ja vuoden 2026 kustannusarvio on 75 000 euroa. Kun oppilaat tulevat Lahden ulkopuolelta, niin he kasvattavat kaupungin oppilasmääriä ja lisäävät siten myös kaupungin saamaa laskennallista valtionosuutta.

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimus

Toimenpiteet

Tiedoksi Tiirismaan peruskoulu
perusopetus, Piira Heli

Liitteet

11 _Lahti_perusopetuksen tuntijako_EN

Sivistyslautakunta
Esityslista

nro 4

- 12 Oppilaaksioton periaatteet englannin kieliseen perusopetukseen ottamiseksi

Sivistyslautakunta
Esityslista

nro 4

Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 22.04.2025

49

Lukiokoulutuksen opetussuunnitelman muutos

1810/12.00.01.00/2025

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Vastuualuejohtaja Heikki Turunen, 0447161330

Päätös

Esittelijä

lukiojohtaja Turunen Heikki

Päätösehdotus

Lautakunta päättää hyväksyä perusteluosassa ja liitteessä kuvatut muutokset Lahden lukiokoulutuksen opetussuunnitelmaan.

Perusteluosa

Opetushallitus on päivittänyt lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteet oppimisen tuen ja erityisopetuksen osalta uudistetun lukiolain mukaisiksi. Muutokset astuvat voimaan 1.8.2025. Oppimisen tuen uudistuksen seurauksena lukiolaisten oikeus oppimisen tukeen vahvistuu ja oikeus erityisopetukseen täsmentyy. Oppimisen tuen ja erityisopetuksen päivitykset perustuvat opetus- ja kulttuuriministeriön valmistelemiin ja tasavallan presidentin 19.12.2024 vahvistamiin lukiolain muutoksiin.

Lahden lukiokoulutuksen opetussuunnitelmaa on muutettu uusien opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Muutokset koskevat opetussuunnitelman lukua 4.2. Erityisopetus ja muu oppimisen tuki. Se korvataan luvulla 4.2 Oppimisen tuki ja erityisopetus sekä sen alaluvuilla: 4.2.1 Oppimisen tuki, 4.2.2 Erityisopetus, 4.2.3 Opiskelun poikkeava järjestäminen ja avustajapalvelut, 4.2.4 Paikallisesti päätettävät asiat.

Paikallisesti päätettävät asiat toteutetaan Lahden lukiokoulutuksessa seuraavasti:

- tukitoimista, erityisopetuksesta ja niitä koskevista oikeuksista tiedottaminen opiskelijoille ja huoltajille: lukioden verkkosivuilla ja vanhempainilloissa. Lisäksi erityisopettaja tapaa uudet opiskelijat.
- tukitoimien ja erityisopetuksen tarpeen arviointi: Tarvetta arvioi moniammatillinen tiimi (mm. opettajat, erityisopettajat, kuraattori ja tarvittaessa terveydenhoitaja). Arvio perustuu nivelvaiheen tiedonsiirtoon (peruskoulun oppilaskohtainen tuki), havaintoihin, opiskelijan suoriin, palautteeseen sekä tarvittaessa psykologin tai lääkärin lausuntoon. Arvioinnissa voidaan käyttää myös alkukartoitusta, lukiseulaa, aineenopettajien kyselyitä opintojaksojen alussa sekä neuvotteluita kodin ja lukion välillä.
- tukitoimien ja erityisopetuksen kirjaaminen henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan: Kaikki sovitut tukitoimet kirjataan opiskelijan HOPSiin. Opiskelija ja huoltaja ovat mukana suunnittelussa. Kirjaukset tarkistetaan säännöllisesti.
- oppimisen tuen ja erityisopetuksen toteuttaminen: Tuki toteutetaan eriyttämisen, joustavien opetusjärjestelyjen, yksilöohjauksen, erityisopettajan tuen avulla.
- tuen ja erityisopetuksen toteutumisen seuranta ja arviointi: Aineenopettaja arvioi annetun tuen tarvetta ja vaikuttavuutta

opintojaksokohtaisesti. Erityisopettaja arvioi antamansa erityisopetuksen vaikuttavuutta säännöllisesti.

- erityisopetuksen päätös: Rehtori tekee erityisopetuspäätöksen, joka perustuu erityisopettajan valmisteluun.
- opiskelijan ja huoltajan kuuleminen erityisopetuksen päätöksessä: Ennen päätöksentekoa opiskelijaa ja huoltajaa kuullaan kirjallisesti ja suullisesti. Kuuleminen dokumentoidaan ja huomioidaan päätöksenteossa.
- yhteistyö, vastuut ja työnjako edellä mainituissa asioissa: Vastuut ja työnjako sovitaan lukiokohtaisesti.

Oppimisen tuen ja erityisopetuksen muutokset aiheuttavat painetta lisätä erityisesti erityisopetukseen resursseja. Varsinkin Lahden lukio Gaudiassa resurssien lisätarve on ilmeinen.

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimus

Toimenpiteet

Lahden lyseo, Lahden lukion Gaudia

Liitteet

13 OPS perusteet_Oppimisen tuki_erityisopetus

Sivistyslautakunta
Esityslista

nro 4

Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 22.04.2025

50

Iltapäivätoiminta; toimintasuunnitelman hyväksyminen 23.4.2025 alkaen

2359/00.01.02.05/2024

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

perusopetuksen asiantuntija, Mirka Pilvi 044 716 1470

perusopetuksen palvelupäällikkö Saresma Kirsikka 044 4826409

Päätös

Esittelijä

opetus- ja kasvatustoiminnan johtaja Jämsén Virve

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta päättää hyväksyä perusopetuksen iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelmaan kirjatut muutokset Opetushallituksen muutosmääräysten mukaisesti sekä paikalliset täsmennykset suunnitelmaan 23.4.2025 alkaen. Sivistyslautakunta tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta jo kokouksessa.

Perusteluosa

Opetushallitus on 19.1.2011 päättänyt perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteista. Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteet on määräys, jonka mukaisesti perusopetuslain mukainen aamu- ja iltapäivätoiminta on tullut järjestää 1.8.2011 alkaen.

Lahden kaupungin sivistyslautakunnan 14.11.2017/237 § päätöksen mukaisesti Lahden kaupungin aamu- ja iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelma päivitetään

Sivistyslautakunta
Esityslista

nro 4

vuosittain tarvittaessa ja mahdolliset muutokset viedään sivistyslautakuntaan hyväksyttäväksi.

Keskeiset päivitykset on tehty seuraaviin kohtiin:

- Opetushallituksen 13.2.2025 (OPH-532-2025) määäämät muutokset aamu- ja iltapäivätoiminnan opetussuunnitelman perusteisiin 2011. Päätös kumoo määräyksen 1/011/2011 tehtyjen muutosten osalta. Muutokset tulee ottaa huomioon paikallisessa toimintasuunnitelmassa sekä toiminnan järjestämisessä. Muutokset liittyvät suurelta osin oppimisen tuen lakimuutoksiin, terminologian päivittämiseen sekä määritelmien tarkentamiseen,
- Lisäksi on tehty paikallisia tarkennuksia ensimmäisen perustettavan ryhmän kokoon (15-20 lasta) sekä maksuvapautuksen myöntämisen periaatteisiin.

Keskeiset päivitykset on tehty aloituslukuun 1, lukuun 4.1. oppimisen ja koulunkäynnin tuki sekä lukuun 5.3. toiminnan järjestämiseen liittyvät periaatteet.

Esitettävät muutokset on merkitty toimintasuunnitelmaan punaisella tekstillä, poistettavat yliviivauksin.

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimus

Toimenpiteet

Tiedoksi

perusopetus

Piira Heli, Mirka Pilvi

Liitteet

Sivistyslautakunta
Esityslista

nro 4

14 Iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelma 23.4.2025 alkaen

Sivistyslautakunta
Esityslista

nro 4

Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 22.04.2025

51

Valtuustoaloite: Ultraprosessoidun ruoan poistaminen Lahden päiväkotien ja koulujen ruokailusta ja sen korvaaminen ravitsemuksellisesti laadukkaammilla vaihtoehdoilla

627/00.01.01.03/2025

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

opetus- ja kasvatusjohtaja Jämsén Virve, 044 7161 328

Päätös

Esittelijä

opetus- ja kasvatusjohtaja Jämsén Virve

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta päättää antaa vastauksenaan valtuustoaloitteeseen perusteluosassa esitetyn.

Perusteluosa

Pro Lahden valtuustoryhmä on 3.2.2025 tehnyt valtuustoaloitteen ultraprosessoidun ruoan poistamiseksi Lahden päiväkotien ja koulujen ruokailusta ja sen korvaamiseksi ravitsemuksellisesti laadukkaammilla vaihtoehdoilla:

”Esitämme, että Lahden kaupungin päiväkotien ja koulujen ruokailuista poistetaan ultraprocessoitu ruoka ja korvataan se ravitsemuksellisesti laadukkaammilla, vähemmän prosessoiduilla ja terveellisemmillä vaihtoehdoilla.

Lisäksi esitämme, että taloudellisten mahdollisuuksien mukaan ja lain niin salliessa merkittävä osa tarjottavasta ruoasta olisi kotimaista ja mahdollisimman lähellä

tuotettua. Tämä tukisi paikallista ruokatuotantoa, vahvistaisi huoltovarmuutta ja edistäisi suomalaisen maatalouden elinkelpoisuutta sekä paikallisten ruokatuottajien toimintaa.

Lahdessa on tehty monia hyviä toimenpiteitä päiväkotien ja koulujen ruokailun kehittämiseksi, mistä suuri kiitos. Kuitenkin on edelleen tarpeen varmistaa, että tarjottava ruoka tukee lasten hyvinvointia ja terveyttä parhaalla mahdollisella tavalla. Kouluissa ja päiväkodeissa ei tulisi lainkaan tarjota ultraprocessoitua ruokaa, kuten valmisruokia ja pitkälle jalostettuja elintarvikkeita.

Miksi ultraprocessoitu ruoka tulisi poistaa?

Useat tutkimukset ovat osoittaneet, että ultraprocessoitu ruoka voi sisältää runsaasti lisäaineita, säilöntäaineita sekä keinotekoisia maku- ja väriaineita, jotka voivat aiheuttaa lapsille erilaisia terveysongelmia. Näitä ovat muun muassa:

- Ilmavaivat, vatsakivut ja ruoansulatusongelmat
- Krooniset suolistosairaudet
- Elimistön säätelyhäiriöt ja matala-asteinen tulehdus
- Ylipaino ja muut elintapasairaudet

Ultraprocessoidut ruoat sisältävät usein piilosokereita, ultraprocessoituja kasvirasvoja ja liiallista suolaa. Ravitsemuksellisesti köyhät ruoat voivat myös heikentää lasten keskittymiskykyä, energiatasoa ja jaksamista. Laadukas, ravinteikas ruoka tukee lasten fyysistä ja henkistä kehitystä sekä parantaa oppimista ja hyvinvointia.

Mitä ultraprocessoitu ruoka on?

Ultraprocessoidun ruoan tunnistaa sen ainesosaluettelosta: jos siinä on sellaisia

ainesosia, joita ei käytetä kotikeittiöissä, kyseessä on usein ultraprocessoitu tuote.

Näitä ovat esimerkiksi:

- Glukoosi-fruktoosisiirappi
- Maltodekstriini
- Proteiini-isolaatit
- Kovetetut kasvirasvat
- Aromi-, täyte- ja emulgointiaineet

Esimerkkejä ultraprosessoiduista elintarvikkeista:

- Margariinit ja levitteet
- Sulatejuustot ja pitkälle prosessoidut maitotuotteet
- Makeutetut jogurtit ja rahkat
- Pakasteateriat ja pikaruoat
- Makkarat, leikkeleet ja valmisateriat
- Keksit, välipalapatukat ja makeutetut juomat

Ultraprosessoidut tuotteet eivät ole välttämättömiä terveellisen ja monipuolisen ruokavalion kannalta, ja ne voidaan korvata yksinkertaisemmista, puhtaista raaka-aineista valmistetuilla aterioilla.

Esimerkki ultraprosessoidusta ateristiasta ja sen korvaamisesta

Nykyään kouluissa ja päiväkodeissa tarjottavissa ruoissa voi olla runsaasti teollisia ainesosia. Esimerkiksi jauheliha-makaronilaatikko voidaan valmistaa kahdella eri tavalla:

Nykyinen versio (ultraprosessoitu)

Sisältää muun muassa: muunnetut tärkkelykset, emulgointiaineet, aromiaineet, väriaineet, maltodekstriinin ja stabilointiaineet.

Vaihtoehtoinen versio (vähemmän prosessoitu)

Valmistetaan suomalaisesta naudan jauhelihasta, munamaitoseoksesta, kermasta, voista, sipulista, jodiodusta suolasta, mustapippurista ja täysjyvämakaronista – ilman tarpeettomia lisäaineita.

Ehdotetut toimenpiteet Lahden kaupungille

1. Poistaa ultraprosessoidut ruoat päiväkotien ja koulujen ruokalistoilta.
2. Korvata nämä ruoat puhtaista ja laadukkaista raaka-aineista valmistetuilla aterioilla, jotka eivät sisällä tarpeettomia lisäaineita tai liiallista prosessointia
3. Painottaa ruokalistasuunnittelussa sesongin mukaisia, kotimaisia ja mahdollisuuksien mukaan ekologisesti tuotettuja raaka-aineita.
4. Varmistaa, että tarjottavat ateriat ovat monipuolisia, ravinteikkaita ja tukevat lasten terveyttä ja hyvinvointia.

Päiväkot- ja kouluruokailu on kasvatuksellinen kysymys

Suomalainen päiväkot- ja kouluruokailu on osa kasvatusta ja opetusta. Sen tehtävä on tukea lasten ja nuorten oppimista, terveyttä ja hyvinvointia. Nykyinen käytäntö, jossa tarjotaan teollisesti pitkälle prosessoitua ruokaa, ei ole linjassa näiden tavoitteiden kanssa.

Lahden kaupungin tulee ottaa huomioon lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja kehityksen tärkeys ja ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin, jotta päiväkot- ja kouluruokailu tukee heidän terveyttään parhaalla mahdollisella tavalla.”

Varhaiskasvatus ja perusopetus ovat pyytäneet Päijät-Hämeen Ateriapalvelut oy:lta lausunnon, jota esitetään vastauksena valtuustoaloitteeseen:

”Päiväkotiruokailu

Pienten lasten ruokailussa on tavoitteena tukea lapsen tervettä kasvua ja kehitystä sekä kehittää muun muassa lapsen maku- ja ruokatottumuksia. Tarjoamme lapsille maukkaan ja ravitsemuksellisesti tasapainoisen ateriakokonaisuuden.

Ruoanvalmistuksessa otamme huomioon pienet lapset asiakkaina muun muassa ruoan rakenteessa ja maustamisessa. Lapsille valmistetaan aamupala, lounas ja iltapäivän välipala sekä vuorohoidossa oleville myös päivällinen ja iltapala.

Kouluruokailu

Kouluissa tarjoamme hyvää, monipuolista, maistuvaa ja ravitsemussuosittelusten mukaista ruokaa. Ruoka tukee lasten ja nuorten jaksamista, kasvua ja painon tervettä kehitystä.

Ruokalistasuunnittelussa huomioimme myös oppilaiden suosikkiruokat. Päivittäin on tarjolla vapaasti otettavissa myös kasvisvaihtoehto. Koululounaalla tarjotaan pääruoan lisäksi salaattia, leipää, levitettä ja maitoa. Kuuden viikon perusruokalistaan muutoksia tuovat juhlapyhät.

Ruokalistan ateriat valmistamme laadukkaista, pääsääntöisesti kotimaisista raaka-aineista. Lähituottajien tuotteita käytämme mahdollisuuksien mukaan. Olemme myös sitoutuneet käyttämään luomutuotteita. Tällä hetkellä olemme Portaattaluomuun tasolla 4 (tasot 1-6). Tämä tarkoittaa sitä, että keittiössä käytetään vähintään kahdeksaa (8) merkittävää raaka-ainetta pysyvästi luomutuotteina. Lisäksi käytetään muita luomutuotteita mahdollisuuksien mukaan.

Koulu- ja päiväkotiruokailun tavoitteena on tarjota ravitsemuksellisesti täysipainoista ja turvallista ruokaa kaikille asiakkaillemme. Tavoitteet perustuvat Valtion ravitsemusneuvottelukunnan (VRN) suosituksiin, ja ruoan koostumus

suunnitellaan suositusten mukaisesti, kattamaan vähintään kolmasosa koululaisen ja kaksi kolmasosaa päiväkotilapsen päivittäisestä energiantarpeesta. On totta, että osa ruoasta on ultraprocessoitua, mutta sillä ei automaattisesti ole negatiivisia terveysvaikutuksia, jos kokonaisuus on ravitsemuksellisesti tasapainoinen. Ruokalistoista tehdään laskelmia säännöllisesti ravitsemuksellisen laadun takaamiseksi ja varmistamiseksi.

Ruoan valinnassa ja arvioinnissa ei ole syytä tarkastella pelkkää prosessointiastetta, vaan olennaisia ovat elintarvikkeiden valmistusaineet. Terveydelle merkittävintä on sokerin, suolan, rasvan määrä ja laatu sekä kuinka paljon tuotteessa on kuituja. Nämä ravitsemuslaadun kriteerit varmistetaan mm. käytössämme olevilla sydänmerkki resepteillä.

Prosessoimisasteluokituksessa ei huomioida ravintoarvoja sinänsä, eli esimerkiksi teollisesti valmistettu ruisleipä on ultraprocessoitu siinä missä sokeroitu munkkikin. Korkea energiatiheys ja matala ravintoainetiheys kielivät epäterveellisyydestä. Näin ollen kansallisissa ravitsemussuosituksissa termejä prosessoitu ja ultraprocessoitu ruoka ei voida käyttää ruokien luokittelussa suositeltaviin tai ei suositeltaviin.

Tuoteturvallisuus

Suuremmassa mittakaavassa tuotettuja ateriapalveluja on mietittävä valmistusprosessien ja elintarvikkeiden mikrobiologista turvallisuutta, säilyvyyttä sekä logistisia ratkaisuja. Tarkalla suunnittelulla, ruokaturvallisuus huomioiden, voimme vähentää ruokahävikkiä ja helpottaa turvallisen kouluruokailun järjestämistä.

Ravitsemuksellisen laadun lisäksi huomioitavia tekijöitä ovat kustannustehokkuus. Ravitsemuskriteerit täyttävien prosessoitujen elintarvikkeiden käyttö on edullisempaa ja tehokkaampaa. Ne voidaan mm. ostaa suuremmissa erissä, mikä säästää kouluruokailun kustannuksia ja helpottaa valmistusprosessia.

Sivistyslautakunta
Esityslista

nro 4

Kuuntelemme asiakasta

Vain syöty ruoka ravitsee. Koululaisilla on usein mahdollisuus valita kaupan paistopisteen rasvainen pasteija ja ruokajuomaksi energiajuomaa, ravitsevan ja täysipainoisen koululounaan sijaan. Kouluruokailua järjestäessämme pyrimme huomioimaan ruoan hyväksyttävyyden eli sen, mitä toiveita asiakkailla on.”

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Kv: muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Lautakunta: kh

Kh: kv

Kv:

Sivistyslautakunta
Esityslista

nro 4

Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 22.04.2025

52

Tiedoksi merkittävät asiat

Päätös

Esittelijä

sivistysjohtaja Granqvist Tiina

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta merkitsee asiat tiedoksi

Perusteluosa

Tiedoksi tuodaan seuraavat asiat:

-Sivistyslautakunnan alaisten viranhaltijoiden viranhaltijapäätökset ajalta 13.3.2025-
17.4.2024

-Vastine Eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen selvitys- ja lausuntopyyntöön

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

-

Sivistyslautakunta
Esityslista

nro 4

Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 22.04.2025

53
Muut asiat

Päätös

Esittelijä
sivistysjohtaja Granqvist Tiina

Päätösehdotus
Sivistyslautakunta merkitsee asiat tiedoksi.

Perusteluosa

Muutoksenhaku
Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

-

Sivistyslautakunta
Esityslista

nro 4

Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 22.04.2025

54

Tiedoksi merkittävät asiat (salassa pidettävä)

29/00.01.01.01/2025

Asia käsitellään salaisena perustuen lakiin viranomaistoiminnan julkisuudesta (621/1999) 24 § 1 momentin kohdat 23 ja 25.